

MAGYAR SÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Helyben: Egy óra kor. 1.—
 Negyedévre... 3.—
 Félévre... 6.—
 Egész évre... 12.—
 Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)

Főszerkesztő:
Dr. GYÖRFFY GYULA.
 Felelős szerkesztő:
BENEDEK ELEK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 23. sz.
 Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
 Apróhirdetések ára: egy sor 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

A gyermek könyve.

Vasuton, ápr. 3.

A vágató vonaton velem vágat egy kérdés, melyre válaszolnom kell. Ha igazán szeretném magamat, most ki kellene bámulnom az ablakon, legeltetni a szememet s a lelkemet a rügvedző fákon, a zöldelő réteken, a legelésző juhnyájon. De az ember, a gondolkozó ember akaratlanul is magamagának a legnagyobb ellensége, lám én is, mikor ugyancsak rám férne a pihenés: a gyermek könyvről gondolkodom.

Itt a vasuton, melynek építésében nekem is részem volt, ennekelölte harminc esztendővel (majd egyszer elmesélem, miként), eszembe jut, hogy az én gyermekkoromban nem volt — könyv. Már t. i. olyan könyv, melyből az én lelke táplálkozhaték vala. Az én gyermekkönyvtáram egy kötetből állott: Bezerédy Antonia «Flóri könyve» volt ez. A gimnáziumban össze-vissza olvastam mindazt, ami kezembe akadt. Azok közt egyetlen ifjúsági könyv sem volt, tehát nyilván sok nem nekem valót olvastam, de, úgy látszik, különös nagy kárt nem tettek bennem. Azt hiszem, a lelke érintetlen maradt.

Most más világot élünk. Van gyermek-és ifjúsági könyv temérdek. Tíz esztendő óta egész könyvtárra való. Még pedig magyar. Csak tíz év előtt is idegen könyveken táplálkozott a magyar gyermek lelke. Csak tizenöt év előtt is álmétkodva csó-

válta fejét Trefort miniszter, mikor én a képviselőházban egyesgyedül a gyermekirodalmat vettem szűzbeszédem tárgyául. Idegesen fészkelődött a székében s csoda, hogy rám nem kiáltott: mit akar? A gyermek könyve nem tartozik a parlamentre!

Mit gondolt, mit sem Trefort miniszter, elég az, hogy gyenge szavamat meghallották az országban s ma már van magyar ifjúsági irodalom. Nem olyan gazdag, mint teszem a német, de nincs is benne annyi hülyeség, (más szavam hirtelenében nincs) mint a német, a tudálos, a bölcselkedő, a csömörülésig nemesíteni akaró német irodalomban.

Van tehát ifjúsági irodalmunk, de ifjúsági könyvtáraink nincsenek. Legyen! — mondja Wlassics miniszter. Ezt ő már rég mondta, de a legyen-ből még mindig nem lett: — van. Wlassics miniszter sűrűn termeli az eszméket, de a megvalósításban óvatos. Attól tart, hogy az ifjúsági könyvtárakba belopódzik sok selejtes könyv. Fölveti a kérdést: hogyan kerüljük ezt el? A kérdésre mindenkinek van felelete s így természetesen, támadott nagy össze-visszaság. Az egyik azt mondja: vegyük bírálat alá az ifjúsági könyveket, éppen mint az iskolai könyveket. A másik azt mondja: az ifjúsági irodalmat nem szabad hivatalos cenzura alá vetni. A harmadik ezt mondja: ha a cenzura el nem kerülhető, nevezzen ki a miniszter egy ítélő tanácsot, aki felelős a miniszter-

rel, felelős az iskolával szemben. A negyedik azt mondja: ez megsértése a tanító-ságnak. Ha a középiskolai tanár illetékes a középiskolai ifjúság könyveinek megválogatásában, épp oly joggal illetékes a népiskolai tanító is, a népiskolába járó gyermekek könyveinek megválogatásában.

Na, most tégy itt igazságot.

Szükséges-e a bírálat vagy nem? S ha szükséges, ki végezze? Szerintem két tésztület végezheti: vagy a *tanítóegyesületek*, melyek a könyvek megbírálásánál még a *helyi viszonyokat* is figyelembe vehetik, vagy egy a miniszter által e célra kinevezett tanács, melynek éppenséggel nem szükséges ugynevezett *nagyfejűekből* állani, de okvetlen *írókból és pedagógusokból*, akik tudják, mit kell írni az ifjúság számára, mi való az ifjúságnak, mi nem. Tisztelem például az egyetemi tanárok tudományát, de érzem, hogy ők e tanácsba nem valók.

Nem merem lelkekre venni a felelőséget, azt állítván, hogy a cenzura egyáltalán nem szükséges. Ha azonban én kultuszminiszter volnék (amitől Isten őrizzen), hamarosan elintézném ezt az ügyet s öszre már minden állami iskolának megvolna a könyvtára. A kultuszminiszternek gyermekei vannak, öneki tehát ismernie kell az ifjúsági irodalmat. Ha ideje nincs rá (amit elhiszek), bizzon meg *egy* embert, akiben ő is megbizik, a nemzet is megbizik — s kérje meg az ifjúsági könyvtárba való könyvek jegyzékének

Vasárnapi levelek.

— A *Magyarság* eredeti tárcája. —

Írta: Gaal Mózes.

XVII.

Lelkem Nénémasszony, nem olvastam még az újságban, hogy Kajalon lófuttatások volnának. Elégge csodálkozom, mert ma mindenki fut, nemesak a lovak. Fut a borbély, ha valakihez borotválni hívják; fut a doktor, fut az ügynök, akit valahonnan kidobnak, fut az iskolás gyermek, sőt még az adósnak is azt szókták mondani:

— *Fuss, vagy fizess!*

Az adósok futnak is rendszeren, mert fizetni nem tudnak.

A lónak az Isten ő szent felsége négy lábat adott, kettővel többet, mint nekünk közönségesen. Ilő tehát, hogy fusson. Van nekem egy szivbeli jó barátom, annak van két szép szürkéje. Ha jól hallottam, Baróthon vásárolta. No hát ez a két szürke, mihelyt megindul, úgy fut, hogy még a háztetőre is felmenne — ha tudna. A pesti nagy urak lovai nem szoktak a háztetőre mászkálni, nem is tudnak, hanem ha a hátukra ül egy-egy sóskifli hátú, borotvált ábrázatu anglus fia-kocsi — ezeket pedétig *szokké*-nak hívják ma-

gyarul. — az uri ló repül, mint a villám. Ezernyi ezer ember nézi kipirult arccal, reszkető szívvel, egy csomó szép asszony a zsebkendőjét lobogtatja, még a sósperec áruló fehér bugyogós pékgyerek is felmászik a kerítésre s ordít, mintha valaki fojtogatná. A lovak futnak... futnak... a kocsisok tarka-barka inge lobog... az emberek majd szétvetik magukat, aztán támad akkori riadalom, mintha Budapestet a törökök megtámadták volna... aztán az emberek futnak egy cífra tabódéhoz, ott pénzt kapnak — ha kapnak. Hogy pedig kapjanak, az a ló lábától meg az anglus fiók-kocsistól függ.

No hát, lelke Nénémasszony, ezt hívják lófuttatásnak. Hogy érdemes-e ezért lónak lenni, azt én nem tudom, nem is kérdeztem még senkitől, még az apró tanítványaimtól sem, mert attól féltem, hogy kikacagnak s azt mondják:

— Hogy is lehet ilyen naivságot kérdezni?

Mert azt tudja meg kelmed, hogy van nekem egy tanítványom. Ugy hívják Hubi. Akkora, mint egy jól kifejlődött tökmag. A minap azonban kijelentette, hogy ő még szándékozik nőni. Ez a lábra kelt üveg dugó minap ilyenképp beszélgetett a paitásával:

— Te, Náci, vasárnap remélem ott leszel?

— Hogyne.

— Fogadjunk a zsemlébe, hogy *Terpentin* fog nyerni. (Terpentin egy lónak a neve és semmi köze a Nénémasszony *terpentin* olajához.)

— Én azt mondom, hogy *Vigéc*. (Ez is ló.)

Aztán beszéltek *kanter*-ről, *tipröl*, *start*-ről, *favorit*-ről, *Springer*-ről, *Blaskovich*-ről — de már ezeket az idegen kifejezéseket nem értetem meg.

Hubi tehát a lófuttatásnak éktelen hive. Ugy ismeri a lovakat, mint nénémasszony a tyukjait. Másnap a borbélynál volt hivatalos dolgom. A borbély száraz ember, a fülében karika van, tótul beszél s el akarja velem hitetni, hogy ő árva megyei székely. Ennek is a szája tele volt — lóval. Minduntalan egy-egy *Terpentin*, *Gömböc*, *Achilles* ugrott ki a fogai sövényéből s azt mondta, hogy tizenöt pengőt rászán. Csalhatatlan tipjei vannak. (Ő borotválja az egyik anglus-kocsist, akinek a nevét le nem írom, mert kelmed ki sem tudná olvasni, olyan anglus név.)

Eszerint a borbélyom is lófuttató.

A feleségem a kis fücskánkknak nyári strimflit vásárolt. Hogy valami nagyon drágát ne találjon venni, elmentem én is vele a strimflis boltba. Egy szépen kinyalt képű segéd kirkott hatszáz strimflit az asztalra s elmesélte, hogy éppen az imént járt a boltban a híres versenytálló-tulajdonos. Holnapután négy lóva fut. Kerek fél-milliója uszik... A strimflis segéd alig várja a vasárnapot... Ah, a lóverseny!...

Aztán künn lesz egész Pest. Ott lesznek az arisztokraták, ott a hadsereg, ott lesznek a bankhivatalnokok, az ipartestületek, a kereskedőség-

összeállítására. De ne suba alatt, hanem a nagy nyilvánosság előtt. Bizzon meg olyan embert, akire joggal tolhatja el magáról a felelősséget, ha egyik-másik könyvért talán megtámadná. A tanítók-ak pedig mondja ezt: ime, itt egy könyvjegyzék. Ezt én nem azért adom át nektek, hogy minden könyvet megvásároljátok. Válogassátok ki a jók közül a legjobbakat, a legmegfelelőbbeket. Mert végre is ti vagytok a legilletékesebbek annak a megítélésében, hogy a jegyzékbe vett jó könyvek közül melyek a legjobbak; ti látjátok, tapasztaljátok közvetlenül, hogy mely könyveknek van igazi termékenyítő, nevelő, szívet-lelket nemesítő, a magyar szellemet és nyelvértékét erősítő hatása. Egyelőre talán taláalomra válogattok, idővel már nem taláalomra, a jegyzék csak arra való lesz, hogy tudjátok, mely könyv hol kapható.

A suba alatt való kivégzéseket az író sem tűrheti, a kiadó sem. Nekem magamnak e téren megdöbbentő tapasztalataim vannak. A korlátozottságnak és a gonoszságnak szinte hihetetlen adatai vannak a kezemből. Cenzura ha lesz tehát, legyen az is, akít felelősségre lehessen vonni a nagy nyilvánosság előtt. Ez a valaki ne egy tanács, hanem egy ember legyen. Egy látható, egy megfogható ember.

Ha pedig ez nem lehetséges: bízzuk a dolgot egészen a tanítókra. Illetőleg a tanító-egyesületekre. S mindenkéül följött: sokáig ne habozzunk, ne készüdjünk. Inkább legyenek ifjusági könyvtáraink ma, könyvtárak, melyekben ötszáz kötet közt van ötven selejtes, mint évek múltán ötszáz kifogástalan kötetből álló könyvtáraink.

Igy csinálta ezt a földmívelési miniszter. Olyan könyvekből szervezte a népkönyvtárakat, amilyenek vannak, — a fő, hogy megvannak a népkönyvtárak, olvas, művelődik a nép.

Csinálja így a kultuszminiszter is. Ne aggaszsa, hogy nem végez tökéletes munkát. Ki mondhatja el ezt magáról? Csak kezdjen bele. Majd folytatjuk mi. B. E.

dek, a borbélyom, Hubi — továbbá ott lesz a viceházmester egész családjával — ott lesz mindenki...

Ó, lelkem Nénémasszony, én irtózatosan szégyenlem magam. Hogy az ember így el tud maradni a futó világtól... Ha mindenki fut, nyilván azt tartják futóbolondnak, aki nem fut.

Vajon mi lehet az oka ennek a futóláznak? A lovat szeretik olyan nagyon az emberek, vagy — a pénzt. Mert a lófuttatásokon tengersok pénzt lehet nyerni s ugyanannyit veszteni. Annak jó, aki nyer; de annak, aki vesz, képzem, hideg borzongás fut végig a hátán (de fut ám!)

Ugy hiszem, a pénznyerés reménye a legfőbb kedvelt látványosság. Kelmed is olvashatta az újságban, hogy egy fiatal ur, aki valamelyik banknál volt hivatalnok — hirtelen eltűnt. Vele együtt eltűnt negyvenezer vagy ötvenezer forint. Ott aztán megtalálták valahol, de a pénzt nem találták meg sehol, pedig eliheti, lelkem, hogy a bankigazgatók ilyenkor inkább szeretnék a pénzt megtalálni. Aztán az emberek el kezdik találgatni, hogy az a huszonegy-huszonkét éves urfi azt a tenger pénzt hova költhette? Ilyenkor a lovak-ról beszélnek, egyébről is beszélnek. Az egyébről ne kérdezősködjék, lelkem, mert hiszen kelmed még azt sem tudja, hogy mi az orfeum, hát honnan tudhatná, hogy az orfeumban miféle dákák szoktak énekelni s

Budapest, április 5.

A függetlenségi párt és az 1848: XX. törvények. Az országos függetlenségi és 48-as párt tegnap délután öt órakor Kossuth Ferenc elnöklésével értekezletet tartott, melynek egyedüli tárgya a felekezetekről szóló 1848. évi XX. törvények végrehajtása volt. A tárgy szokatlanul nagy számban gyűjtötte össze a párt képviselőit. Előadó Veress József orosházi képviselő volt, ki mint evangélikus részt vett az egyháza részéről évekkal előbb megindított mozgalomban, melynek célja az volt, hogy a felekezetekről szóló törvény változott viszonyokhoz képest, de mégis a törvény szellemében hajtsák végre. Előadó felolvasa a kérdés egész történetét 1848-tól kezdve. Most, amikor 53 év múlva a kérdés megoldása remélhető, mindent el kell követni az elvek érvényesítésére. Veress a következő, lelkesedéssel egyhangulag elfogadott javaslatot terjesztette elő:

Határozati javaslat. A képviselőház utasítja a kormányt, hogy az 1848. évi XX. törvények 2. és 3. szakaszainak szem előtt tartása mellett az egyenjogúság, az egyenlő teherelés elveinek részletes alkalmazásáról a magyar állam érdeke és a felekezetek törvényes önkormányzati jogainak tiszteletben tartása mellett, a hitfelekezetek meghallgatásával a legközelebbi ülésszak alatt adjon be törvényjavaslatot.

A képviselőházban a párt álláspontját Veress József és Harkay László fogják kifejezni.

A református konvent tanügyi bizottsága. A református konvent e hónap 2-án tartja gyűlését, egyik bizottsága azonban már tegnap megkezdte tanácskozásait, hogy megállapodásait kellő időben előterjeszthesse a konventhez. A gyűlésen Antal G. hor püspök elnököl. A gyűlés legnevezetesebb tárgya a jogakadémia tervezett reformjára vonatkozó előterjesztés volt. Az egyetemes tanügyi bizottság Wlassics miniszter tervezetét a legnagyobb elismeréssel fogadta s az előadó javaslatát egész terjedelmében magáévá téve, a kultuszminiszterhez intézendő feliratban jejtette ki a maga észrevételeit.

Új konzulátus. Egyik bécsi lap értesítése szerint Chile, Peru és Bolivia déliamerikai államok részére San-Jacóban új osztrák-magyar kereskedelmi ügyvivőseket állítanak fel, melynek költségeit már az 1903-ik évi költségvetésbe fölveszik.

A feltételes hazafi bűnpör. Korodi Lajos zöldszász képviselő, aki magát előszeretettel nevezi Lutz-nak s akinek hazafián parlamenten kirohanása fölött az egész magyar nemzet megbotránkozással tört pölcát, a múlt év szeptemberében cikket írt egy brassai német lapba. Nem közönséges újságcikk, mert ilyen minden épkézláb eszt. ember tud írni. Hanem «tendenz cikk» írt a magyar népképviselő ur, amely zöldült a bakszász velleitásoktól s pirosult a magyar nemzet ellen tartékozó igazságtól. A «gutesinn» szászok bizonynyal mohón olvasták s elolvasta egy magyar ember is, a brassai ügyész. Hatásos cikk volt, az ügyész ugyanis a magyar nemzet ellen való igazgatás miatt feljelentette a magyar képviselő urat. A törvényszék most a képviselőház

hogy ezek a dákák úgy isszák a pezsgő bort, mint mi a vizet. Elég a, hogy a löversenyen el lehet azt a pénzt is veszteni, amelyet a tejfeles száju bankhivatalnok onnan vesz el, ahonnan elvenni neki nem dukál.

A borbélyom is etthagyja a tizenöt pengőjét, a boltoslegény is hagy ott pénzt. Akármennyien visznek el — mégis marad ott a cifra bódékban.

Ó azok a szép vékonylábú, kicsiny fejű uri lovak nem tehetnek erről, kelmed sem tehet, én sem tehetek... Hígyje el, én még arról sem tehetek, hogy kelmed nekem husvétra azt a sok tojást küldötte. En nem kértem. Nem is szokásom. Most már igazán nem is merek megírni semmit. Tegnap is csak úgy eltűnődtem, gondolkodtam azon, hogy mennyi drága mákot láttam a Nénémasszony padlásán. Milyen igazi édes mák lehet az. Aztán említettem a feleségemnek. Meghallotta a fiam, s felkiáltott:

— Irja meg, apika, hogy küldjön a néni! A gyermeket az anyja is, meg én is megpirongattuk. Hogy az nem illik, hogy az cigánykodás, hogy a néni nem szokta várni míg az ember tőle valamit kér.

Ó Nénémasszony, kelmed kitalálja az embernek egy a gondolatját is...

Feljön-e a lófuttatásra?... Veszek bilétát... U. i. Ha a mákot kalácsba sütve küldené, — talán még jobb volna.

hoz fordult, a haza ellen izgató képviselő kiadását kérve. Erdekes bűnpör lesz ez, mely jellemző adatokat szolgáltat majd a Korodi Lutzok kártékony iajtájának természetrajzához.

A csatornakérdés. A kereskedelemügyi költségvetés tárgyalása kapcsán a képviselőházban ura szová tették a csatornakérdés ügyét. Tudvalevő, hogy már múlt év október havában felhivatalos helyről azt a hirt bocsátották közre, hogy a kormány ötszáz millió koronás beruházási kölcsönt vesz föl a csatornakérdés sürgős megoldására. E munkálatok akkor, a tél elején inségmunka számba mentek volna, ha a beruházási kölcsön felvétele megokolatlan módon mindegyre nem késik. Akkor ugy mondták, hogy a téli idő, a föld tagyos állapota következtében csatornázásokra nem alkalmas. Igaz ugyan, hogy ez a kitogás az idei enyhe tél következtében nem vált be, de azért a beruházási kölcsön felvételét mindegyre halogatták, sőt most a konverzió révén azzal a kitogással ejtették el, hogy a konverzióból eredő nyereségytelőség fogja majd pótolni a föl nem vett beruházási kölcsönt. Hogy ez a kitogás kézzelfoghatólag valótlán, azt két ok bizonyítja és pedig elsősorban az, hogy a pénzügyminiszter és a képviselőház pénzügyi bizottságának a konverzióról szóló jelentése ilyesméről még csak említést se tesz, másodsorban a konverzió révén semmi olyan fölösleg nem támad, sőt a vizzásió révén egyenes károsodás mutatkozik, mely a beruházási kölcsön szükségletét tehezhetné. Mint illetékes helyről értesülünk, a kormány a beruházási kölcsön eszméjét végleg elejtette és ennek indító oka főleg abban keresendő, hogy a tulontul előtérbe nyomuló egyéni érdekek lehetetlenné tették a méltányos és heves megoldást. Különösen a budapesti kereskedelmi kikötő elhelyezésének kérdése okozott sok zavart, mert egyesek Ó-Budára, mások a Csepel-szigetre kívánták a kereskedelmi kikötőt dacára annak, hogy az eredeti tervek a lágymányosi öbölbe kontempláltak, mint amely már természeti fekvésénél fogva is legalkalmasabb lenne a kikötő építésére. Sajnos, ennek annyi magánérdek állott útjában, hogy inkább az egészet elejtették, sem hogy kicsinyes okokból, hibás dolgot alkossanak. Es ezzel a beruházási kölcsön és az inségmunkák megkezdése végleg üstbe ment.

A konverzió. A képviselőház ma sem tárgyalhatta le a kereskedelmi tárca költségvetését és így a közoktatásügyi tárca költségvetése a jövő hét végére marad. Hétfőn ugyanis a konverzióról szóló törvényavaslat kerül napirendre, amelynek vitája előreláthatólag napokig el fog tartani, mert az ellenzők élénk részt vesz a tárgyalásban, mivel a konverzió ellen több kitogása van. Legfőbb ellenvetése az, hogy a konverzióval még várni kellett kedvezőbb feltételek beálltára. Meg akarják bolygatni a vita során azt a kérdést is, hogy minő titkos feltételek adának lenn az állam és a pénzcsoport tagjai között különösen az opció dolgában.

A képviselőházi bizottságok sorrendje. A képviselőház hivatalos ügyrendjének tanusága szerint a mentelmi bizottság előtt tizenhét mentelmi ügy, az összehírdetlenségi bizottság előtt öt összehírdetlenségi ügy, a kérvényi bizottság előtt több különböző tárgyú felirat és kérvény vár elintézésre. Ugyancsak elintézetlenül hever a közigazgatási bizottságánál Hidvég és Remeteszeg kisközségeknek megszüntetése és Maros-Torda vármegyéből Maros-Vásárhely szabad királyi város területébe való áthelyezése és ezen várossal való egyesítéséről a belügyminiszter jelentése. A bíráló bizottságoknak Harkányi János báró, Wolfner Tivadar, Egry Dezső, Darányi Ferenc és Szentiványi Gyula képviselők megbízó levelét kell felülvizsgálniok. Ugyancsak a közel napokban kell jelentést tennie a pénzügyi, a közgazdasági és közlekedésügyi bizottságoknak a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatáról, mely a tengeri szabad hajózást üző magyar kereskedelmi hajóknak állami segélyben és kedvezményben való részesítéséről szól. Hosszabb időt vesz majd igénybe az igazságügyi bizottságnak az új magyar polgári pörrendtartás tárgyalása, valamint a zárszámadási bizottságnak munkája, melylyel az 1900 évi állami zárszámadásokról szóló állami számvevőszéki jelentést vizsgálja elül.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, április 5.

A képviselőház ülése.

A kereskedelemügyi költségvetés tárgyalása révén ma kipattant a képviselőházban az a titok, hogy a kormány végleg elejtette a beruházási kölcsön eszméjét. Egyébként a csatornakerdés dult ma a teremben úgy, hogy szinte újra föltámaszt volna a csatornaláz, ha Major Ferenc vérmes kifakadásai más irányt nem adnak a vitának. Szerencsére ezek révén a gazdasági jelentőségű kérdést ismét visszaszoríthatták az általános politikai eszmék sívár homokzatonyába.

Az ülést Tallián Béla alelnök nyitotta meg, mire Belcska Béni előadó jelentette, hogy Horánszky Nándor képviselő megbízó levelét végleg igazolta a bíráló bizottság. Nyegre László jegyző tudatta ezután, hogy Malatinszky György a Szent-György-téren elhelyezett katonai épületek tárgyában, Okolicsányi László a kassa-oderbergi vasút iparpályázata és Rátkay László a közúti villamos vasutakon előforduló szerencsétlenségek tárgyában interpellálnak az ülés végén.

A napirend során a kereskedelemügyi költségvetés részletes tárgyalását folytatták tovább.

Bauer Antal a budapesti közúti vasutakról szólva, azt hitte, hogy ez a vasút a közönség kényelmére szolgál, de lépten-nyomon az tapasztalható, hogy csak a részvényesek vagyonának gyarapítására szolgál. A kocsi kocsik túlszűrték, a kalauz betolakodik a nőket, gyermekeket ide-oda lökdös, besározza a közönséget és gorombáskodik. Ennek az oka az, hogy csekély lévén a fizetés, műveletlen emberekkel töltik be ezen állásokat. Jobb fizetést kellene adni a hivatalnokoknak s azonkívül nyugdíjat is.

A telefonról szólva elmondja, hogy ez sem a közönség kényelmére van, hanem inkább annak bosszantására szolgál. A legtöbb esetben alig kap az ember összeköttetést és ha megkapta is, mindig megszakítják. Ha pedig az ember más összeköttetést kér, fél óráig kell várni. Ezen segíteni kell, mert így a telefon majdnem teljesen használhatatlanná lesz. Ennek az oka az, hogy nők kezelik a telefont.

Nessy Pál: Azután legalább hadd látnók azokat a telefontos kisasszonyokat. (Derűtség.)

Bauer Antal jobbnak tartja a mai rendszert, mikor a telefonkezelőnek nem láthatók, mert így kevesebbet kacérkodhatnak. (Derűtség.) A tételt el fogadja.

Nessy Pál a magyar postaintézmény történetét ismerteti és azt a Bach-korszakbeli törvényt, mely magyarra most sincs lefordítva és mely a mai viszályok alapja. Mindenben osztja Bauer Antal nézetét a telefonról. Új törvény létesítését sürgeti. Panaszolja, hogy a volt kereskedelmi miniszter a levelező-lapok és a postautalványok árát egy fillérrel felemelte, dacára annak, hogy a külföld mindenképpen azon van, hogy a posta minél olcsóbb legyen. Nálunk azonban a posta csak gsett-intézmény, azért annak költségeire a költségvetést nem is szavazza meg.

Buzálh Ferenc a csomagkézbesítés késedelmes voltáról beszél és egyöntetű kezelés létesítésére hívja fel a miniszter figyelmét.

Rátkay László panaszkodik, hogy a kereskedelmi miniszter téléről tévére változtatja a postabélyegvet, miáltal a szegény népek okoz csak kárt. Kijelenti, hogy helytelen az az eltérés az idegen államok példájától a postabélyegeken, hogy nem írják rá a bélyegre a szót: Magyarország. Kéri a kereskedelemügyi minisztert, hogy e méltányos kérését figyelembe vegye. A tételt nem fogadja el.

Madarász József mindenben osztja Nessy Pál és Rátkay László szavait és új postatörvényt követel.

Tallián Béla elnök ezután szavazás alá bocsátja a tételt, melyet a többség elfogadott.

A postatakarékpénztár tételénél az elnök megállapította, hogy senki sincs szólásra feliratkozva s így szokás szerint a tétel elfogadottnak tekintendő. Ez ellen Rátkay László és Madarász József emeltek kifogást, de a ház a tételt elfogadta, mire a hajózás tétele került sorra.

Batoss János a csatornaépítésekről és a budapesti téli kikötő alapításáról akar szólni.

A kormány erre vonatkozó terveze mindenütt kedvező fogadtatásra talált és ma mégis távolabb vagyunk ennek végrehajtásától, mint bármikor. Ennek oka az, hogy nagy antipatiát keltett egyesek azon terveze, hogy a budapesti téli kikötőt oly nagyszabásúnak akarták, mely 100 millióba került volna.

Valószínűleg a közeljövőben elvesztjük piacunkat Németországban.

Hejyette Svájcra kell számírnunk, amelylyel olcsó összeköttetést szerezhetünk. A Duna—Tisza csatorna kiépítése olyan szükséges, mint a kenyér. A csatornák létesítésénél tekintettel kell lenni az öntözésre is, azért mellécsatornákat is kell létesíteni. A csatornázásnak gazdasági jelentősége van, de még nagyobb az a hatás, mely nemzeti szempontból ennek a csatornázásnak következménye, amennyiben a nemzetközi szociáldemokrácia továbbfejlődését meg tudja akadályozni és a magyar faj színejavát meg tudja tartani a magyar nemzetnek. A tételt elfogadja, de a Duna—Tisza összeköttetését melegen figyelmébe ajánlja a kereskedelmi miniszternek. (Elenk helyesítés a jobboldalon, szónokot számosan üdvözlik.)

Major Ferenc a hajózás kérdésének megoldását sürgeti és a tételt nem fogadja el.

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter jelentette ezután, hogy március 12-én az Eskü-téri hid építésének vezetője jelentést tett neki, hogy az Eskü-téri hid budai oldalán szabálytalan mozgás észlelhető. Megfigyeléseket folytattak, vajon a mozgások a hőmérsék változásával össze függésben vannak-e? Januárban azt tapasztalták, hogy a hid mozgása a hőmérséklettel teljesen ellentétes. Erről neki jelentést tettek, mire néhány szakértőt meghallgatott, akik azonban megfigyelések hiányában még nem nyilatkozhattak. A megfigyelések most folynak és a szakértők jelentését a Ház elé fogja terjeszteni.

Lázár György emelt még szót az öntöző-csatornák érdekében, mire az elnök szívet rendelt el, melynek elmutatva Lukács Gyula az Adria és Ungaro-Croata hajózási társaságok áratáinak szaporítását kérte a szabadhajózásról szóló törvény módosításával egyetemben.

Horánszky Nándor erre vonatkozó felszólalása után Nessy Pál a balaton-tavi hajózás védelmét és állami segélyezését sürgette, amire Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter megnyugtató feleletet adott.

Az államvasutak tételénél Ballagi Géza a nem állami tanárok és tanítók részére teláru vasuti jegyet kért, amire Horánszky miniszter azzal felelt, hogy máris sokalja a vasuti szabadjegyek számát. Boda Vilmos a szegszárd—sárbogárdi helyi érdekű vasútra, Vaszonyi Vilmos a máv. hivatalnokainak helyzetére, Nessy Pál a vasuti hivatalnokok hitelszövetkezeteire hívta föl a miniszter figyelmét.

László Mihály a székely vasutak kiépítéséről szól, Örömmel olvasta, hogy a kereskedelmi miniszter egy székely küldöttséget fogadott, melynek megígérte a székely vasutak kiépítését. Sajnos azonban, a székely nép eddig csak ígéretet kapott, de reméli, hogy Horánszky ez ígéreteket teljesíteni fogja. A balaton-ti vasutak építését is sürgeti. A tételt elfogadja.

Az előrehaladott időre való tekintettel az interpellációkra került a sor.

Malatinszky György azt kérdezte a miniszterelnöktől, hogy igaz-e, hogy a Szent György-téren levő honvédelmi palotát átengedik a közös hadsereg számára s így a magyar királyi palotával szemben német telirások lesznek?

Okolicsányi László a kassa-oderbergi vasút ipari pályázatára hívta fel a kereskedelmi miniszter figyelmét.

Rátkay László a villamos vasuti szerencsétlenségek megakadályozása tárgyában és a felelősség kimondása érdekében interpellálta meg a kereskedelmi minisztert.

Az interpellációkat kiadták a minisztereknek és ezzel az ülés véget ért.

TÁVIRATOK.

Firmilián püspök felszentelése.

Konstantinápoly, ápr. 4. Az 1899-ben megválasztott Firmilián püspöknek eddig halogatott felszentelése ismét napirenden van. A püspök felszentelését Oroszország támogatja. A szultán megígérte a kérdés rendezését és a bolgárok megnyugtatását, míg az exarkátus és a bolgár kormány ellene van. A kérdés rendezése azonban mégis valószínűnek látszik, mert azt hiszik, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország lépései és Törökország intézkedései eléggé megfélemlítették a bolgár propagandát és nem tartanak nyugtalanító hatástól. A porta és a Jildiz-palota az exarkától Geraszimosz strumnici püspök elmozdítását követelte, mert állítólag összeköttetésben van a macedon bizottsággal. Az exarka visszautasítja a Geraszimosz ellen hangoztatott vádakot és megtagadja a püspök elmozdítását.

Albán zavargás.

Konstantinápoly, ápr. 5. Egy úszkúbi távirat arról ad hírt, hogy Ipekkben rendzavarások voltak. Az albánok megtámadták a konakot és a táviróhivatalt, az összes hivatalnokokat elfogták és a Jildiz-palotába táviratot intéztek, amelyben azt követelték, hogy több fogva tartott albán embert bocsássanak szabadon.

A macedon mozgalom elnyomása.

Konstantinápoly, április 5. A porta már megkezdte annak az intézkedésének a végrehajtását, hogy Macedonia veszélyeztetett helyeiben legalább 20—20 főnyi csapatot helyez el. Ezt az intézkedést itt elegendőnek tartják a nyugalom biztosítására.

Hétről-hétre.

Budapest, ápr. 5.

Ez a hét tele volt válság-hírekkel. Az osztrák és magyar kormányok a gazdasági kiegyezés-, különösképpen pedig az autonom vámtarifa kérdésében nem tudtak megegyezni és ő Felsőge az osztrák kormány álláspontjára helyezkedve, igyekezett a magyar kormányra hatást gyakorolni, hogy engedjen az osztrák követeléseknek. Bécsből röppent fel ez a hír, hogy idehaza ne csak szenzációt keltsen, de okozója is legyen egy sereg politikai mendemondának, találgatásnak s az új helyzet alakulására vonatkozó érdekes jövendöléseknek is. Horánszky is Bécsben volt a magyar kormány tagjával, de nem vett részt a közös miniszteri tanácskozásokban és haza is jött anélkül, hogy az uralkodóhoz tagjainál elvégezhette volna azokat a szokásos tisztelő látogatásokat, amelyeket az új miniszterek hivatalba lépésük után tartoznak teljesíteni. Elég volt ennyi, hogy hitelre találjon az a teljesen abszurd híresztelés, hogy Horánszkyt Bécsben egyáltalán nem tekintik és nem veszik miniszter számba. Tehát Horánszky megbukott, mielőtt valódi miniszter lett volna. A hír terjesztői nem gondolták meg, hogy már magában véve is mennyire kompromittáló lenne nem Horánszkyra, hanem egyenesen a magyar államra, ha a bécsiek tetszésétől függene egy magyar minisztert miniszter számba venni vagy nem venni. Más oldalról meg Lukács pénzügyminisztert vádolták azzal, hogy Bécsben ő intrikál Széll Kálmán ellen s őt is tették felelőssé a biztosnak vett válság miatt. Ma már ezek a szenzációs válság-hírek lecsendesedtek s csak annyi maradt meg egész bizonyossággal belőlük, hogy a vámtarifák dolgában az osztrák túlzó követelések lehetetlenné tették a megegyezést. Ez a dolog pedig a viszonyok ismerői előtt egyáltalán nem újság. Kezdet óta azt hirdettük, hogy a politikai helyzet kulcsa a kiegyezés kérdéseiben rejlik. A válság, de nem a képzelt vagy részleges, hanem az általános és döntő akkor fog bekövetkezni, mikor a nagy kérdés elintézését tovább nem lehet halasztani.

Most tehát válságtól nem lehet tartani, mert a végleges elintézés ez idő szerint nemcsak nem szükséges, de nem is tanácsos, míg a két kormány a delegációk munkaprogramjának szabályszerű elintézésével egy évre nem nyer ismét szabad kezet. Az ideai delegáció küszöbön van s így annak tárgyalásai okvetetlenül szünetet követelnek a kiegyezés alkudozásaiban is. A szabadelvű pártot a delegátusok megválasztása kezdte foglalkoztatni. A régi szabadelvű párti delegátusok közül részint halálozás, részint az őszi választások következtében tizenegyen maradtak ki. Apponyi és Horánszky helyei gazdáik hivatalos minőségénél fogva üresedtek meg. Éppen tizenhárom hely vár betöltésre. Baljóslatu szám, melynek borongós tónusát egy olyan körülmény teszi sötétebbé, amely megdöbbentő leleplezés gyanánt éppen a legutóbbi napokban pattant ki a titok burkából. Négy esztendő előtt a hadügyminiszterium új hadihajók építésére ötvenöt millió forintot akart kérni a delegációktól. Ismervén azonban az akkori magyar kormány hangulatát, nem állott elő követeléseivel, hanem egy

BUTOROK

ugy késpénzért, mint részletfizetésre leggyorsabttól a legfinomabb kivitelig legjutányosabban kaphatók
Ehrentren és Fuchs Testvéreknél.
E lapra hivatkozók tíz százalék engedményben részesülnek.

Budapest, VI., Teréz-körút 8.

(Andrássy-ut közelében).

Nagy képes árjegyzék ingyen.

ravaszh fogáshoz nyult. A lefolyt négy év alatt különböző más címek alatt hadihajók építésére részletekben éppen száztizenhét millió koronát vett fel és költött el a nélkül, hogy a delegáció tagjai ezt észrevették volna. Most már az a kérdés, hogy kit terhel ez alkotmányértő fogásért a felelősség: a delegációt-e vagy a hadügyminisztert? Eltekintve ennek feszegetésétől, egyszerűen konstatálhatjuk, hogy ha e tény igaz, akkor a delegáció, mint ellenőrző alkotmányos testület hallatlanul kompromittálta magát.

Hadi tengerészetünk ujabban egy másik réven is kezd ránk nézve bántó érdekesség tárgya lenni. Közlebről hadi tengerészetünk egyik hajója *Toulonban* látogatást tett. *Besson* francia tengernagy üdvözlő beszédében háromszor is kiemelte, hogy kormánya megbízásából az osztrák-magyar haditengerészetet fogadja és üdvözlöje. A mi hajórajunk parancsnoka, *Ripper* tengernagy azonban válaszában csak az osztrák tengerészet nevében köszöntö meg a szíves fogadtatást, egy szóval sem emlékezve a magyarra. Egy osztrák-magyar cs. és kir. tengernagyról nem lehet feltenni, hogy közjogunkat ne tudná annyira, mint francia kollégája. Bizonyára ismeri, csak nem akarja. Nem akarja célzathoz és megrögzött ó-osztrák előítéletből. Amolyan Ausztria számára való kínai gyarmatnak tekinti Magyarországot ő is, mint *Rosthorn* volt csász. és kir. követségi titkár, ki közlebről mint olyan, aki Kinában mint diplomata szolgált és jól ismeri az odavaló viszonyokat, egy felolvasásában azt mondotta: nem szükséges, sőt fölösleges Ausztriának Kinában gyarmatot alapítania: ott van Magyarország, elég jó kínai gyarmat! Igazán megszegyenitő, sőt gyalázatos állapot, hogy egy közös, tehát egyúttal magyar tengernagy és követségi titkár hazánk közjogi önállóságát így frivol módon semmibe vehesse. Szeretnők, ha a most megválasztandó tizenhárom új delegatusban több magyaros érzés és férfias bátorság lenne, mint volt elődeikben és e nyilatkozatokért komolyan felelősségre vonnák a közös kormányt, amely úgy látszik, nemcsak a felémelt, de még az alacsonyabb régi kvóta arányig sem akarja tisztelni a magyar állam önállóságát és Ausztriával való teljes egyenjogúságát.

Az olvasóhoz.

Az április—juniusi évnegyed alkalmával bizalommal ajánljuk a magyar olvasó közönség jóindulatu figyelmébe a **MAGYARSÁG**-ot. A szemfényvesztő ígérgetés nem kenverünk: becsületos, szókimondó, minden léhaságtól ment magyar lelkű ujságot adunk, a magyar közönségnek való. Beszéljen helyettünk maga az ujság.

Ime, a szükséges tájékoztató:

A **MAGYARSÁG** politikai napilap megjelen minden délután 8—12, olykor 16 oldal terjedelemben.

Főszerkesztő: *Györfly Gyula* dr. orsz. képviselő, felelős szerkesztő *Benedek Elek*.

Belső munkatársak:

Bedő Albert dr., *Földes Géza*, *Gaál Mózes*, *Geley József* (segédszerkesztő), *Gondos Sándor*, *Jakab Odón*, *Jancsó Benedek* dr., *Marcellus*, *Palásthy Marcell*, *Papp Viktor*, *K. Simó Ferenc*, *Somogyi Endre*, *Szana Tamás*, *Cs. Szabó Kálmán*.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhoz hordva:	Vidéken, postai küldéssel.
Egy hónapra. 1.—kor.	Egy hónapra. 1.20 kor.
Negyedévre . 3.—kor.	Negyedévre . 3.60 kor.
Félévre . . 6.—kor.	Félévre . . 7.—kor.
Egész évre . 12.—kor.	Egész évre . 14.—kor.

A **MAGYARSÁG** kiadóhivatala
Szentkirályi-utca 28.

Ha izzad,

ha viskét a teste, ha sörörös, ha bőrkütsései vannak, ne csináljon semmit, csak egy téglát **ERÉNYI-féle ICHTIOL-SALICYLT** vegyen. Szagtalan.

Ára 3 korona.

VIDÉK.

Mit kíván Nagyvárad? Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnapi ülésén összegezte mindama kívánalmait, melyeket évek óta hasztalanul követel. E kérelmek a következők: 1. Vegyvizsgáló állomás, melynek elsősorban az élelmi szerek ellenőrzése lenne a főcélja; 2. a helyi gyárpar és ezzel kapcsolatosan a kisipar fejlesztése, mint amely a szociális kérdés megoldását vonná maga után; 3. dohányberáló állomás föllállítása, tekintettel Bihar vármegye dohánytermelésére; 4. a katonai házbéradóknak a nagyváradi laktanyákra való kiterjesztése.

A győri kereskedelmi és iparkamara titkárát, *Szávay* Gyulát a debreceni kamara választotta titkárává. *Szávay* hosszabb beszédében bucsuzott el a győri iparkamarától, mely utódjává *Szendről* Mór másodtitkárát választotta. Az így megüresedett másodtitkári állásra a kamara pályázatot hirdet.

Krassó-Szörény vármegye tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, melynek napirendje előtt több oláh bizottsági tag a szokott panaszokkal állt elő, melyekre *Fialka* alispán általános tetszés közt felelt meg. *A Horánszky* Nándor kereskedelmi miniszter hivatalba lépését tudatós leirat alkalmul szolgált az egyik román agitátornak arra, hogy a magyar állam politikája és a nemzet ellen kifakadásokba törjön ki. *Pogány* főispán ezt a kirohanást a szólásszabadsággal való visszaélésnek bélyegezte. A bizottság zugó éljenzés között elhatározta, hogy Horánszkyt felirattal a legmelegebben üdvözlje. Elhatározták továbbá, hogy még ebben az évben kiépítik a megyei teletont. Ezután a folyó ügyeket intézték el.

FŐVÁROS.

— A belvárosi plebánia templom. A székesfőváros százfélé bizottsága végre megállapodott abban, hogy a belvárosi plebánia templom nem műemlék amint némelyek nagy garral hirdették. Erre a megállapodásra persze eljutottak volna előbb is, körülbelül 14 évvel ezelőtt, amikor a rozoga templom költséges restaurációját elhatározták. Már akkoriban közkeletű volt *Rómer Flóris*, *Hunfalvy János* ítélete, amely határozottan megjelölte, hogy a XVIII-ik században épült templomban mi maradt meg a *Zsigmond* és *Mátyás* korabeli templomból. A két tudós megjelölte részletek pedig olyanok, amelyek miatt a templom fenntartása szükségeltelen, mert az a néhány műemlék sokkal szebb és megfelelőbb elhelyezést nyerhet egy új templomban. A mai pedig mindenáron eltávolítandó csupán az a kérdés, hogy hol épüljön az új templom. A középítési bizottság tegnapi ülésén amellel döntöttek, hogy a templom a régi városháza helyén a *Klotild* palotával szemben elterülő *Váci-utcai* üres telekre építendő. Ennél szerencsétlenebb ötletet még a főváros középítési bizottsága sem süthetett ki. A *Váci-utca* és az *Eskü-ut* az új híd megnyitása után a legforgalmasabb utvonala lesz a Belvárosnak. Miért kell épp a legzajosabb helyre állítani az új templomot? Hisz ott a közmunkatanács és a középítési igazgató terve, amely a templom helyét a régi *Hal-tér* és az *Írányi-utca* közötti területet jelölte ki szemközt az angol-kisasszonyok iskolájával. Csöndes, hozzáférhető, szép fekvésű hely, templomnak való. A megszerzéséhez pénz nem kell, egyszerű telekesere a város és a közmunkatanács között. Az egész terület arányos, izléses elrendezést nyerne, a templom pedig díszes előteret a Duna felől. Hogy ez az elhelyezés miért nem tetszik a város urainak, csak az tudná megérteni, aki beláthat a városi szabályozások és telek felosztások hátsó rejtekébe. Más aligha.

— **Városi bélyeg.** A városi nyomda igazgatója, *Janernik* Nándor elkészítette a városi bélyegeket mintáit, melyekkel majd illetéket és adókat lehet fizetni a fővárosban. Nyolctétele bélyeg lesz, mindenik más színű s valamennyin rajta van az értékösszeg, a főváros címere, továbbá ez a felírás: *Budapest székesfőváros törvényhatósága*.

— A külső váciút kövezése. Ma délelőtt küldött-séggel tisztelget *Halmos* János polgármesternél az V. és VI. kerületek külterületi polgársága. Arra kérték a polgármestert, hogy támogassa azt az óhaját, hogy végre valahára rendezzék a Külső váci-utat. A polgármester kijelentette, hogy amennyiben az tőle függ — a kérelemnek eleget igyekszik tenni.

NAPIHIREK.

Budapest, április 5

T. előfizetőinket, kiknek március 31-én lejárt az előfizetése, kérjük az előfizetés mielőbb való megújítására, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Gyárégés a fővárosban.

— A *Magyarság* tudósítójától. —

Ma délelőtt nagy riadalom kerekedett a Külső Soroksári-uton. A *Heidelberg* Tivadar dr. tulajdonát képező nagyterjedésű vegyészeti gyártelep kétemeletes desztilláló-épületének ablakán sötét füstgomoly tolt ki s rövid egymásutánban két robbanás detonációja rezgettette meg a földet.

— Felrobbant a Heidelberg-gyár! Szerencse, hogy ez időtájt szünetelt a munka a gyárban, mert a munkások között pánik ütött ki.

A tűzveszedelem a gyanta-, olaj- és benzol-desztillátorszoba nagy rezervoárjában ütött ki, akként, hogy a levezető cső forrasztása kiolvadt s a kitoluló folyadék explodált.

A külső Soroksári-ut végén álló *Heidelberg-féle vegyészeti gyárban* a telep hátsó részében levő benzol és benzol desztillátorban, a kazánból kiömlő gyanta ma déli 12 óra 5 perckor tüzet fogott. A desztillátor helyiségében ekkor csupán *Wallach* Mihály munkás dolgozott, ki a tűz kitörését azonnal észrevette és megkísérelte a lángok elfojtását. A könnyen gyuladó anyagot azonban nem bírta fékezni s így gyorsan kimenekült az egyre terjedő lángözönből. Segélykiáltásaira valamennyi jelenlevő munkás és a telep tűzoltósága is a veszedelem helyére sietett és nyomban értesítették a kerületi tűzoltóságot is, mely vágatva sietett a tűz színhelyére.

A munkások javarésze a délidő miatt ebédre távozott s így csak kevesen voltak jelen az égő desztillátornál, melyben *ket tartály gyanta és két tartály benzol állott*. A földalatti helyiségekben ezenkívül *hat teljes tartály benzol állt*. Az épület közvetlen szomszédságában, mintegy ötven helyiségben tűzveszélyes és robbanékony áruk vannak felhalmozva úgy, hogy ha ezek tüzet találnak fogni, az egész környék pusztulása elkerülhetetlen. A kivonult tűzoltóság minden erejének megfeszítésével azon fáradozik, hogy ezt a veszedelmet elkerülje.

A külső soroksári uton ezernyi nézőközönsége van a tűzvész teketén gomolygó felhőjének. A közönséget a rendőrségen kívül, mely *Bossányi* felügyelő vezetésével vonult ki, a vártüzérezred készlettsége *Váraljay* főhadnagy vezetésével s a 86. gy.-ezred második zászlóalj tartsa távol. A külső soroksári-uton, melynek közepén áll a működésben levő gőztelecskendő, megakadt a forgalom, s a helyi érdekű vasut is csak átszállással közlekedik. Megnehezíti az oltás munkáját, hogy csupa robbanó olajnemű anyag ég, melynek lángját a vizsugar csak éleszténé. Ha a tűzben álló kétemeletes desztillátor mellett levő naftalin carbolsav és benzolraktárt meg tudják menteni, úgy minden nagyobb veszedelmet elhárítanak, de ha a tűzvész átterjed az épületekre, úgy a kár s a veszedelem kiszámíthatatlan. Lapunk zártáig a helyzet mit sem vált ozott.

A munka természetesen szünetel az egész telepen, de ha a tűzvész elharapódzását sikerül megakadályozni, úgy már hétfőn a gyár 300 munkásával folytatja az üzemet.

— (Időjárás.) Április 5. A depresszió kelet felől vonult. Nyugat- és délkeleti Európát pedig magas légnomás borítja. Európában az időjárásban lényegesebb változás nem állott be. *Hazánkban* enyhe időjárás uralkodik, helyenként esővel. Alöldön és Dunántul zivatarok voltak. *Várható:* Hőmérsék lényegesebb változása nélkül, felhőzetes idő, helyenként esővel. *Hőmérséklet:* 11:2.

SZETKÜLDI:

ERÉNYI gyógyszerész SZABADSZÁLLÁS.

Főraktár: TOROK, Király-utca 12. sz. és EGGER gyógyszerész Váci-kört 17.

— (Személyi hírek.) Zichy és vásonykői Zichy Mária grófné született *Wimpffen* grófnő palotahölgynek a király az első osztályú Erzsébet-rendet adományozta. — *Hajdu* Ferenc budapesti ítélőtáblai bírónak, saját kérésére lett nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű szolgálata elismerésül, a király a harmad osztályú vaskorona-rendet adta. — *Edvárd* angol király lemondott a nizzai utazásáról. — *Altitól* azért, mert anarkista összeesküvést fedeztek fel, mely ellene szólt. Római tudósítónk megcáfolja e hírt.

— (A herceggímás elutazása.) *Vaszary* Kolos bíbornok, herceggímás ma reggel hosszabb tartózkodásra Budapestről Balatonútre utazott.

— (Ferenc Salvátor Budapesten.) A budapesti 4. lovashadosztály parancsnokának *Attems* grófnak helyére, aki lovashadosztály parancsnok lesz, a király *Ferenc Salvátor* főherceget helyezi át Emsből Budapestre. A főherceg családjával együtt a budai királyi palotában fog lakni.

— (Fejérváry Géza báró a Házban.) Általános élénk feltűnést keltett ma a képviselőházban *Fejérváry* Géza báró honvédelmi miniszter megjelenése. Az a mese keringett róla ugyanis, hogy amikor *Horánszky* Nándor kereskedelmi miniszter a képviselőházban van, akkor *Fejérváry* nem megy a Házba és megfordítva. Ma pedig épp a kereskedelmi tárcát tárgyalják és *Fejérváry* mégis megjelent. Űdén, irriszen, fiatalosan, mint mindig. A tolyosón nagy örömmel fogadták és pártkülönbség nélkül üdvözölték.

— Hogy mint szolgál az egészséged, kegyelmes Uram? — kérdezték egyre.

A miniszter vidáman felelt:

— Kösönöm, jól, egészen jól volnék. Hát ti?!

A miniszteri szobából pedig egyenesen bement a terembe, ahol szintén örömmel üdvözölték. Leült a szokott helyére, aztán rövid idő múlva távozott. A tolyosón elfogta *Kossuth* Ferenc és fél óráig társalogtak együtt a kurucok vezére és a tábornok miniszter. *Zichy* Jenő gróf is hozzájuk csatlakozott, csak *Major* Ferenc fordult el irigykedve:

— Ennek a katonának a népszerűsége egyszerűen felháborító! — mondotta társainak.

— (Amerikai újságíró az irói karzatón.) Erdős és előkelő vendége volt ma a képviselőház újságírói karzatán: *Walter Williams* Columbiából. A Misszuri államok Újságírói Egyesületének az elnöke a jeles amerikai, aki maga is lapszerkesztő és két nagy lap tulajdonosa. Mint az Egyesült Államok küldöttségének érkezett Magyarországra, hogy itt a *St. Louisban* jövő évben rendezendő világkiállítás iránt érdeklődést keltsen. *Walter Williams* József, a Budapesti Újságírói Egyesület elnöke tegnap este felvezette a szabadelvű pártkörbe, ahol bemutatta *Szell* Kálmán miniszterelnöknek, aki hosszabban beszélgetett az amerikai újságíróval. A csupasz arcú kolléga élénk feltűnést keltett ma a Házban. Bemutatták őt *Beöthy* Akosnak is, a magyar „angliusz”-nak, aki igen élénken társalgott az amerikaiakkal. Kötött, hogy *Beöthy* jobban beszél angolul, mint az amerikai. A társaság tagjai legalább ráfogták, ami nagy derűtséget keltett. *Williams* ma délelőtt megnézte a márcsarnok kiállítását, ma délután és holnap a főváros nevezetességeit tekintette meg.

— (Goldis püspök halála.) *Aradi* távirat jelenti: *Goldis* József aradi görög keleti román püspök ma reggel váratlanul meghalt. *Goldis* már régen beteg volt. Asztmatikus baja ölte meg.

A püspök halálának oka szívhaj és véredény-elmeszesedés volt. A püspök tegnap este 10 óráig ébren volt. Halálát reggel vette észre inasa, akinek még odaszólt, hogy oltsa el a gáziámpát, aztán meghalt. *Goldis* végrendeletében 60.000 koronás vagyonát az egyházra hagyta. Temetése hétfőn délelőtt lesz a templomból. A holttestet a bodrogi zárdába viszik. Az új választásig a püspökséget *Hamza* Agost püspöki helynök vezeti.

Életrajzi adatai a következők:

1836-ban Székudvaron (Arad) született, február 29-én. Gimnáziumi tanulmányait Aradon végezte, további kiképeztetését a teológiából Aradon, a jogit Debrecenben, a nyelvészetit Budapesten nyerte. Nyilvános működését a politikai pályán kezdte meg, mint Arad vármegye első aljegyzője 1864-ig, mikor is *Saguna* András érsek metropolita rábeszélésére felvettette magát a papirendbe és ez időtől fogva mint püspöki titkár, teológiai tanár, előadó, szentszéki ülnök és a *Lumina* című egyházi lap szerkesztője működött 1873-ig, mikor az aradi főgimnázium rendes tanárává nevezték ki. 1892-ben az Aradon tartott román egyházmegyei zsinat püspöki helynökévé választotta a nagyváradi görög keleti konzisztoriumhoz. A román irodalommal korán kez-

deft foglalkozni. Irta folytonosan egy a román, mint a magyar lapokban közérdekű cikkeket és tudományos értekezéseket.

A román nyelv latinságáról magyarul és németül kiadott tüzetéről a budapesti akadémia 1882-ben levezető tagjává választotta. Ülnöke volt a metropolitai konzisztoriumnak, tagja az Arad egyházmegyei zsinatnak és a román nemzeti kongresszusnak. 1895-ben szabadelvű programmal választották meg képviselőnek. 1894 júniusban az aradi görög-keleti meg egyházmegyei zsinat püspökké választotta. A választást a király június 22-én megerősítette, hivatalába augusztus 1-én iktatták be. Szeptember 28-án a főrendiház tagjai közé iktatták.

— (Házasság.) *Sohn* Ferenc festőművész eljegyezte *Hornyák* Irént Kecskeméten.

Csics Lajos, nagy-károlyi aljárásbíró tegnap vezette ol-tárhoz Boszin Gizellát Nagy-Károlyban.

— (Miből lesz a póthitel.) Hogy mitől huny el a cserebogár — azt tudjuk, de hogy miből lesz a póthitel, azt csak az sejtí, aki azt is tudja, hogy a főváros pénzügyi bizottságában tegnap miről volt szó. Mert hát a Rudas-türdő odajutott, ahová többé-kevésbé a könnyelmű alakok szoktak járni: tulkiadásba ment; ami annyit jelent, hogy hitelt, még pedig póthitelt kért a fővárostól. A pénzügyi bizottság tudakolta az okát az igazgatótól, hogy mire kell a 15.000 korona póthitel? A Rudas-türdő igazgatója erre két kijelentést tett, melyek közül legalábbis az egyik kortörténeti igazságot hord magában. Az első az, hogy a türdővendégek férfiúi része a fürdőpedőből tyukszemtapasznak valót vág ki, ami fejenként 6 koronát jelent kár alakjában a fővárosnak. Tehát ahány tyukszemes türdő ur van Budapesten, annyit hat korona kár éri a fővárost. De ez semmi. A másik az, hogy a női nem bolondul az után, hogy fején aranyhaj legyen. S mivel az ég nem adott neki azt, todrázi és más uton igyekszik a haját aranyszínűre változtatni. Így azután, ha egy ilyen festett hajú nő fürdözik a Rudasban, s fejét megtörli a kendőben, a kendőt megfogja a testék s azután megfogja az izzadság és eldobja. Hogy mennyi türdőző nő teszi haját, erre jellemző az az eset, hogy ilyen címen a főváros kára 7646-24 korona.

Oh vaj' mit szól majd ehhez az utókor!

— (Lázadás Berecken.) Az erdőaranyosítás miatt *Bereck* községben lázadás ütött ki. A csendőrségnek kellett a nép megfékezésére közbelépni s tennap újabb tegyveres erő érkezett a faluba. A lázadók lakosság, melyet az aranyosítás tönkre tesz, *Hankó* József községi képviselőt életveszélyesen összeverte, megsebeztek *Barra* Antal és György képviselői tagokat is és *Mikó* Sándor házat ostrom alá vették. Az igazlom az egész községben óriási.

— (A kivándorlás.) Annak idején már hírt adunk arról, hogy a kivándorlási ügynökök Zala vármegyében is garázdálkodnak. Mint *zalaegerszegi* tudósítónk írja, a kivándorlás már tényleg megkezdődött úgy, hogy *Pulay* György főszolgabíró ennek megállítására körlevelet hívta föl a papokat, tanítókat és körjegyzőket. A kivándorlók Brémából hamis utleveleket kapnak s ezek segítségével hagyják el hazájukat. Valóban nem ártana, ha a kormány erélyes módon követelné Németországtól, hogy a tengerpart menti határszéleket helyezze rendőri felügyelet alá.

— (Rhodes Cecil.) A fővárosból tegnap szállították el *Rhodes* Cecil holttestét a Matapopo hegy-csucsra, ott temették el, s onnét fog alátékinteni a sok vér áztatta földre. — Londonban másról sem beszélnek, mint *Rhodes* végrendeletéről, mely valószínű politikai hagyomány. Ösztöndíjat hagyott német és amerikai ifjak részére, hogy Oxfordba jöjjenek tanulni. Így akarta *Rhodes* szilárdítani a jövőre nézve Németország, Anglia és Amerika barátságát. — Ebből az esetből felelevenítik *Rhodes* látogatásának emlékét, mikor ő a német császárnál járt. *Vilmos* császár rendkívül szívesen fogadta *Rhodes* kinek lényge, fellépése, modora nagyon tetszett a szintén energikus uralkodónak.

— (Halálozás.) *Bajsa* *Vojnich* Lajos, zentai királyi közjegyző e hónap másodikán Zentán meghalt.

Hermán Mihály Szatmárnémeti sz. kir. város polgármestere hosszas betegség után ma reggel meghalt. Általános tisztelet és becült férfi volt, akinek működéséhez van forrva a város legujabb fejlődése. Halála nagy részvételt keltett.

Szabó Géza, cecai református lelkész, élete 57-ik évében elhunyt Ocsán.

Özv. Tauffer Adolfiné 55-ik évében Kolozsvárott meghalt.

— (A premontreiek ünnepe.) A hazafias és liberális gondolkodású premontrei kanonok rendnek holnap nagy ünnepe lesz *Jaszóváratt*. Száz éves emlékünnepét ülik meg annak a napnak, amelyen a II. József császár által elkobzott települési jogukat visszanyerték. A társház jubiláris ünnepe fényes lesz.

— (A finmei sztrájk.) A sztrájk véget ért s a munkások többé-kevésbbé megkapták azt, amit követeltek. Ez aztán elkapatta a többi iparág munkásait s mint a nagy kelevényeket pörsenések kísérik, s nagy sztrájk után apróbb bérharok fognak előreláthatólag kitörni. A sort tegnap délután a pékségek kezdték meg. Beszüntették a munkát, de a kormányzó intézkedett, hogy a mestereket a katonaság élelmezési csapata kísérgesse. A 96. ezred 2 zászlóalja, amelynek már két nappal előbb el kellett volna utazni *dalmáciai* új helyőrségére, a sztrájk miatt tegnap kelt utra a *Gödöllő* nevű hajón. A reprezentancia este tartott ülésen elhatározta, hogy a rendőrök közt, akik 48 óráig megszakítás nélkül szolgálatban voltak, több ezer koronányi jutalmat oszt ki.

— (Szinházak műsora) április 5-én. *Magyar kir. Operaház*: A nürnbergi mesterdalnokok. (Kezdete 7 órakor.) — *Nemzeti Színház*: Kain (másodszor.) (Kezdete fél 8 órakor.) — *Várszínház*: Ipolytató. (Kezdete 7 órakor.) — *Népszínház*: Orfeusz a pokolban. (Kezdete 7 órakor.) — *Vigszínház*: A láda titka. (Kezdete fél 8 órakor.) — *Magyar Színház*: Fifin. (Kezdete fél 8 órakor.) — *Uránia*: Sport (harmadszor.) (Kezdete fél 8 órakor.)

— (Rövid hírek.) Megtalált holttest. *Prekesz* János fővárosi kocsis a télen agyonverte *Császár* Imre napszámot s a holttestet elszikkasztotta. Most megtalálták az agyonvert ember holttestét a rákosi réteken. A rendőrség most keresi *Prekeszt*, akit a gyilkosság után bizonyítékok hiányában szabadon bocsátott, mert azzal védekezett, hogy *Császár* valószínűleg elbujdosott. — Nem lesz iskolai értesítő. A főváros takarékoskodik. *Bárczy* tanácsos javaslatára elhatározta, hogy ezentúl nem ad iskolai értesítőt a tanévek végén, amivel 10 ezer koronát takarít meg. — 2580 munkanélküli emlékiratot adott át a kereskedelmi miniszternek, melyben kifejtik, hogy ha a munkátlanságon az állam nem segít, kénytelenek lesznek kivándorolni. — *Csordás Lidi* meghalt. A hódmező-vásárhelyi hírhedt méregkeverő, *Csordás* Lidi, *Mária-Nosztrán*, az országos női fegyházban meghalt. — *Uj zsidó szekta* alakult Kolozsvárott — mint onnan írják. Az új szekta neve, mely Oroszországból származik: *Chasidusok*. Igen szigorú hitelvek szerint élnek s tagjaiknak száma Kolozsvárott mintegy 40 főnyi. — A szerb kormány felüggesztette *Györgyevics* *Vladán* volt miniszterelnök nyugdíját, mert a nyugdíjszabályzat ellenére nem folyamodott azért, hogy a külföldön tartózkodhassék. — *Toldy* *Ferenc* szülőházát Budán, a Várhegy oldalán emléktáblával jelölték meg pár éve. Most annak helyén új tér, díszes iskola épült s erre is rásegeztek az emléktáblát. — *Sonnberger* *Henrik*, a Ganz-téle vasöntőde tüzeltő parancsnoka mostanában tölti be 40-ik szolgálati évét. A budapesti tüzeltő-testület ez alkalmából ünnepi lakomát rendezett tiszteletére. — Számzött püspök. *Zvekovics* vilnai római katolikus püspököt számzötték, — mint Pétervárról jelentik — mert a katolikus gyermekeknek megtiltotta, hogy görögkeleti iskolába járjanak. Trezbe számzötték, 2500 rubel évi fizetéssel.

x *Turista*, lóverseny és tábortáncosítás kitűnő minőségben 6 torintól feljebb kaphatók: *Hatschek* látzerész, IV., *Eskü-ut* (Klotild palota) a Belvárosi kávéház mellett.

x *Felhívjuk* tisztelt olvasóink figyelmét *Nics* *Béla* fűszerkereskedőnek lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

x *Felhívjuk* olvasóink figyelmét *Herceg* és *Horvát*, Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt „*Adria*”-szállóval szemben létező női-divat áruházára.

x *Csuz* és *köszvény* ellen elismert legkiválóbb szer a *Zoltán-téle* kenőcs. Ara 2 korona. *Zoltán* *Béla* gyógytárában, Budapest, V., *Sétátér-utca* és *Szabadság-tér* sarkán.

x *Felhívjuk* olvasóink figyelmét *Jakab* *István* székelykereszturi fűszerkereskedő hirdetésére.

x *Alassa-téle* iztelen csukamájolaj *Emulsio* méz és szódahypofosfittal, a legkiválóbb szer az összes eddig feltalált szerek közül: *Phthisis* vagy *sorvadás*, *meghűlések*, *idült köhögés*, *scrofulosis*, annak minden alakja, *rheuma*, *bőrbetegség*, *gyermekbetegség*. *Anaemia*, *vérzegénység* és általános gyöngeség eseteiben, kapható *Balassa* *Kornél* gyógyszerárában a *Vörös-Kereszthez*, *Temesvár*. Ara 2 korona.

B U T O R

jobb és olcsóbb, mint bárhol ép úgy készpénzért, mint részletfizetésre,

kapható: **GONDA S.** butorraktárában

BUDAPEST,

csakis VII. kerület, István-tér 7. sz. sz.

Képes butoralbum 50 filléres postabélyeg beküldése mellett kapható. A ki ezen lapra hivatkozik, 5% árengedményben részesül.

Törvénytörvény.

Beöthy László sajtópöre.

A Magyarországi tudósítójától.

Budapest, ápr. 5.

A Nemzeti Színház igazgatójának sajtópörét tárgyalta ma a büntetőtörvények sajtótanácsa. A pör előzményei egy szövevényes zsarolási kísérlethez vezetnek, mely annak idején nagy feltűnést keltett írói és művészi körökben.

A múlt év május havában Beöthy igazgató névtelen levelet kapott, melyben kompromittáló adatok közreadásával fenyegették, ha nem küld 300 forintot «Sz. G. 100» címen poste restante a főpostára. Beöthy közölte a levelet a rendőrséggel, fetadta a kívánt levelet s mikor annak átvételére egy hordár jelentkezett a főpostán, azt a detektívek megögték. A hordár a detektíveket Liptai Károly hírlapíróhoz vezette, ki őt a levélért küldte s kit a detektívek rögtön a rendőrségre vittek.

Liptai ott eladta, hogy a levélért csak azért küldött, mert egy névtelen levélben figyelmeztették, hogy ha egy nő ismerősének újabb szerelmi viszonyáról meg akar győződni, hozassa el a főpostáról az «Sz. G. 100» jellegű levelet. Őt tehát nyilván kelepcebe csalták, hogy a zsarolási szándék látszatába keverjék.

Másnap néhány lapban közlemény jelent meg, mely szerint Liptait zsarolás miatt letartóztatták.

Erre Liptai a Magyar Szó című lapban nyilatkozatot adott ki, melyben Beöthyt vádolta azzal, hogy őt kelepcebe akarta csalni s hogy a fenti híreket a lapokba ő tette be. — Mert Beöthy neki már régi ellensége, miatta vesztette el állását is s most folytatja ellene a hajszát, mert tudja, hogy több adat van birtokában, mely az igazgatót kompromittálja. Ezekből közölt is a cikkben egy táviratot, melyben az igazgató hamis információt küldött az intendánsnak az Ocskay brigádéros első előadásáról. Kemény vádakkal illette aztán az igazgatót, hogy a Nemzeti Színház vezetésénél visszaéléseket követ el, hogy titkolni valói vannak, hogy emiatt őt (Liptait) már próbálta kiengesztelni, hogy tőle a Rákosi-színházra, a deficit kimutatására, a meghamisított drámabírálatra vonatkozó adatokat visszaszerezhesse.

Beöthy feljelentette Liptait zsarolás miatt, Liptai pedig az ismeretlen tettes ellen tett följelentést, ki őt kelepcebe csalta. Ezekben az ügyekben azonban a rendőrség mitsem tudott kinyomozni s az eljárást beszüntették.

Igy csak a sajtópör került tárgyalásra, melyet Beöthy két rendbeli rágalmas és becsületsértés miatt indított Liptai ellen a Magyar Szóban megjelent cikkért. A főtárgyalást Zsitvay Leó elnök vezeti. Beöthyt Rác Dezső dr., a vádlottat Balogh Imre dr. ügyvéd képviseli. A felek személyesen megjelentek, ugyancsak egész sereg tanu írók, színészek és kritikusok sorából.

Balogh Imre védő hatásköri kifogást emelt, azon a címen, hogy az ügy esküdbíróshoz tartozik, mert közérdekről van szó s panaszos közhivatalnok. A vád képviselőjének fejszólalása után a törvénytörvény ezt a kifogást elvetette s megkezdte a tárgyalást vádlott kihallgatásával.

Liptai Károly, 29 éves, izraelita, nőtlen hírlapíró, a «Magyar Gênioz» segédszerkesztője, elismeri a szerződést. Nem érzi magát bűnösnek, közérdekből írta a cikket s kész állításai valódiságát igazolni.

A védő is kéri a bizonyítás elrendelését s a már bejelentett tanukon kívül kéri Zsigány Árpádot arra a körülményre, hogy a Troilus és Kresszida című darabot ő alkalmazta színre, de Beöthytől soha egy krajcárt sem kapott érte. Kéri továbbá Mészáros Kálmán kihallgatását arra nézve, hogy Beöthy László az Aranylakodalom jubilaris előadása alkalmából a Magyar Színház személyzetétől kapott ezüst babékoszoruját elzálogosította s ez egy kerepesi-uti üzlet kirakatában látható volt a dedikációs szalaggal együtt s ezzel a jelzéssel, hogy «eladó».

Kéri Spády Zsigmond kihallgatását arra a körülményre is kiterjesztetni, hogy Beöthy egy ízben

Szell Kálmán részére fentartott páholyt Fedák Sárinak engedte át s amikor emiatt nagy zavar volt, az igazgató lázszólagos fegyelmi eljárást indított Spády ellen, amely természetesen végre nem hajtatott. Végül Prém József és Ivánfi Jenő kihallgatását kéri arra nézve, hogy Beöthy az előadások alatt a tárgyaló teremben kártyázik s ezzel az előadások rendes menete akadályt szenved.

A bíróság rövid tanácskozás után a bizonyítási eljárást megengedte és pedig úgy a jogos magánérdek, mint a közérdek megóvása címén.

A törvénytörvény első sorban Keglevich István grófot hallgatta ki, aki eladta, hogy Beöthy szerződött igazgató, fegyelmi jogköre van, pénzt nem kezel, de a felszereléssel rendelkezik. Fegyelmileg sem a színészegyesületnek, sem a belügyminiszternek nincs alárendelve, csak az intendánsnak. Nem tapasztalta, hogy az igazgató valótlanokat jelentett volna, működésében az ambíció vezeti.

Liptai a tanúhoz: Kapott-e nagyméltóságod Méréban időzésekor Beöthy urtól levelet, amelyben ez azt írta, «hogy befejeztem a Troilus és Kresszida színrehozatalát és előkészületeit, kérem nagyméltóságodat, sziveskedjék ezen társaság munkáért tisztelődiját kieszközölni a belügyminiszternél».

— Igen, ilyen levelet kaptam.

Elnök: S ki lett utalványozva ez a tisztelődij?

— Igen.

— Kinek a számára?

— Beöthy igazgató urnak.

Ezután Splényi Odön báró kihallgatása következett, ő előtte folyt a zsarolási ügy előzménye.

Elnök: Tud-e arról tanácsos ur, hogy Beöthy részéről ajánlat történt arra nézve, hogy a békülés létrejöttön azon feltétel alatt, hogy Liptai kiadja nála levő terhelő adatokat, mire Beöthy visszavonja panaszát?

— Volt ilyesmiről szó, de hogy ilyen feltételeket tett volna, nem tudom, valamint a szavakra sem emlékszem.

— Tudja azt tanácsos ur, hogy Liptai erőlyesen visszautasította ezt a prozopozíciót?

— Igen, visszautasította.

Rác Dezső dr.: Méltóságod azt vallotta a vizsgálóbírónál, hogy a kihallgatások tartama alatt Liptai egészen kétségbe volt esve.

— Igen, nagyon izgatott volt, mert félt attól, hogy az ügy nyilvánosságra kerül.

(A tárgyalás folyik.)

§ A kolozsvári színház sikkasztása. Tóth József, a kolozsvári színház pénztárnoka, 96.000 koronát sikkasztott és mikor bűnét nem palástolhatta tovább, agyonlőtte magát. Mivel az ellenőrző bizottság tagjai a kárt megtéríteni nem akarták, Szell Kálmán miniszterelnök Hets Odön dr. ügyvédet a színház jogügyi tanácsosává nevezte ki és fölhatalmazta, hogy az elsikkasztott összeget per útján hajtsa be az ellenőrző bizottság tagjaitól.

§ A tüntetés epilogusa. Lechury M. német variété iskola tulajdonosnő a büntető bíróságnál feljelentést tett magánlaksértés címén Feld Jenő joghallgató ellen, mondván, hogy az illyuságnak a német mulatók ellen indított harc idején Feld Jenő és társai lakásába mentek s őt inzultálták. A mai tárgyaláson kiderült, hogy Feld Jenő nem is volt ott a tüntetés idején s így ellene a vádat a bíróság elejtette.

NYILTTÉR. *)

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívül sikerrel lesz alkalmazva köszvény, asthma, szív, vese, gyomor-, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűtés és elmezavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének egyet. orvosnak (Hemopata) rendelő intézete van

Dr. KOVÁCS J.

Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt.

Rendelés naponta 9—4-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol.

Betegeket intézetem kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Készárú-üzlet.

Már előbbi jelentéseinkben említést tettünk, hogy a szilárd irányzatnak semmi sem áll útjában. A malok a csekélyebb kínálattal szemben ma is jó vételkedvet tanúsítottak és elfelt 11.000 mm. buza 5 ül-lérel magasabb áron.

Tiszavidéki: 300 mm. 79 k. 9.625 korona, 300 mm. 79.5 k. 9.60 korona, 100 mm. 79 k. 9.60 korona, 100 mm. 78.5 k. 9.55 korona, 1000 mm. 77.7 k. 9.475 korona, 1500 mm. 77.6 k. 9.45 korona, 400 mm. 76.2 9.35 korona.

Fejermegyei: 500 mm. 76.5k. 9.325 korona, 300 mm. 76 k. 9.30 korona.

Hódmezővásárhelyi: 2000 mm. 76 k. 9.40 korona.

Pestmegyevidéki: 200 mm. 78 k. 9.45 korona, 300 mm. 77 k. 9.40 korona.

Martfűi: 1800 mm. 75.5 k. 9.4025 korona.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 77 k. 9.30 korona.

Kaktárú: 800 mm. 78 k. 9.45 korona, 1000 mm. 76.2 k. 9.35 korona.

Rozs: 150 mm. 7.35 korona, 140 mm. 7.35 korona, 200 mm. 7.3250, 200 mm. 7.3250 korona.

Zab: 100 mm. 7.70 korona, 100 mm. 7.65 korona, 100 mm. 7.55 korona, 100 mm. 7.5250 korona, 100 mm. 6.5 korona.

Tengeri: 200 mm. 5.0250 korona,

Az elmúlt héten

	érkezett	elment
buza	83595 mm.	6975 mm.
rozs	4792 »	2372 »
árpa	3546 »	4351 »
zab	17501 »	9392 »
tengeri	35333 »	23675 »
repce	— »	— »
liszt	4746 »	72485 »
korpa	— »	18995 »

Határidőüzlet.

Amerika ma háromnegyed centtel olcsóbb kurzu sokat jelentvén, lanyhán indult meg a határidő-üzlet, később azonban vételekre az áprilisi buza ár folyamata tetemesen javult. Az áprilisi és május buza kurzusai közti különbség folyton nagyobbold a májusi buza hátrányára, ami a már említett technikai akadályoknak tudható be.

Delben jegyez:

áprilisi buza	9.29—9.30
májusi buza	9.23—9.24
októberi buza	8.06—8.08
áprilisi rozs	7.27—7.28
» zab	7.25—7.26
októberi zab	5.90—5.91
májusi tengeri	5.02—5.03
juliusi tengeri	5.16—5.17

Felmondott április 10-iki átvételre:

7000 mm. buza
7000 « rozs.

Érték-tőzsde.

Előzőzsde: Osztrák hitelrészvény 676.50. Magyar hitel részvény 691.— Korona járadék —.— Leszámitolt —.— Jelzálog —.— Rimamurányi 498.50. Allamvasut 677.50. Déli vasut —.— Alpesek —.— Városi villa mos —.— Közuti vasut —.—

Zárlat: Osztrák hitelrészvény 676.25. Magyar hitel részvény 689.50. Korona —.— Leszámitolt —.— Jelzálogbank —.— Rimamurányi 498.—. Allamvasut 666.50. Déli vasut —.— Alpesek 389.—. Városi villamos —.— Közuti vasut —.—

A szerkesztő postája.

(Kéziratokat nem adunk vissza.)

K. J. (Rendve.) Verédy Károly címe: Budapest, VIII. Pál-utca 2. — Major Ferenc címe: Budapest, VIII. József-utca 20.

K. M. (Kolozsvár.) Megkaptuk. Üdvözlöt.
A. E. (Marosvásárhely.) Megkaptuk, olvassuk. Ha bevélnék, szivesen közöljük.
P. Ö. Megkaptuk. Olvassuk.

Beifeld Bankház Budapest.

Károly-körút 1. szám.

Vesz és elad sorsjegyeket, értékpapírokat és állam papírokat a napi áron, részletfizetésre: beváltja a kisorsolt sorsjegyeket. — Pénzkölcsönt nyújt mindennemű sorsjegyekre.

Laptulajdonos a «Magyarság» kiadóvállalata.

Leltár után!

Az árak olcsóbbak, mint eddig voltak.

1 vég finom Chiffon 30 rőf ...	4-25	1 ablakra való gyapju-függöny ...	1-25	1 legújabb divatu francia batizst ruhára	
1 " finom család vászon 30 rőf ...	4-25	1 garnitour ágyterítő (3 drb) 4-50, 5-25,	6-50	minden dísz és hozzávalókkal együtt	2-50
1 " ágyhuzat cérna-minőség 30 rőf ...	4-25	1 gyászruhára való kelme minden hozzá-		Színes és fehér himzett selyem gázi	
1 cachmir vagy cloth-paplan ...	3-25	való és díszszel ...	3-50	kelmék dupla széles, fele árért kap-	
1 valódi finom atlász-paplan ...	6-	1 remek színes utcai ruha hozzávaló és		hatók és pedig méterje ...	0-60
1 ablakra való cérna csipke-függöny	1-50	díszszel ...	3-50		

Vidéki rendelések lelkiismeretesen eszközöltetnek.

HERCZEG és HORVÁT

Budapest, VII. kerület, Kerepesi-ut 52. szám alatt. Adria-szállóval szemben.

SZINHÁZAK.

Vasárnap, 1902 április 6-án.

M. KIR. OPERA.

Délután:
Zárva.
Este:
Faust.

Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.

Délután:
Pry Pál.
Este:
Kain.

Kezdeté fél 8 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Délután:
Milliók a hó alatt.
Este:
Gyimesi vadvirág.

Kezdeté fél 8 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Délután:
Kuruc Feja Dávid.
Este:
Zsába.

Kezdeté fél 8 órakor.

Magyar színház.

Délután:
Vestaszüzek.
Este:
Fifin.

Kezdeté fél 8 órakor.

URANIA.

Délután:
A tánc.
Este:
A sport.

Kezdeté fél 8 órakor.

Legjobb árban veszem s forgalmi és régi bélyegeket minden mennyiségben veszek, cserélek, eladok

PRÜCKLER J. C.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 3. szám.

Sanid labdacsook befecskendezés nélkül!

A legmakacsabb heveny és idült tolyásoknál legbiztosabb gyógyszer
A legmakacsabb heveny és idült tolyásoknál legbiztosabb gyógyszer
egyaránt biztos szer. — Egy üveg 100 labdacs tartalommal és használati utasítással 6 korona. — Vidékre 6 kor. beküldés mellett bérmentve vagy utánvétellel.

hapható a
"Magyar király" gyógyszerárban
Budapest, Marokkói-u. 2.

BUTOR
készpénzért vagy részletfizetésre legolcsóbban
FUCHS BODOG-nál kapható
Budapest, József-körut 26. szám.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Box-Calf

borjubőr ma a világ legjobb és legtar-
tosabb bőre, nem kell vixelni, visel-
tetben pedig szép és elegáns. Méri-
töknek elegendő a lábunk pa-
pirosn való körülrajzo-
lása. Kizárólag saját
készítmény
Fotóttien jó
állás.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Borjubőr, sima, strapára való 3.20. Borjubőr be-
tűtes 3.—. Borjubőr bergsteiger, gavallériórma 7.20.
Box-calf, bergsteiger, föltűnő elegáns 4.—. Divatos
barna bagaria bergsteiger, elegáns 4.—. Lakk,
engos v. bergsteiger 4.—. Női zerge engos v. tűzős
3.—. Box-calf tűzős 3.50. Barna divatos tűzős
v. gombos 3.50. Lakk, engos v. tűzős 3.50. Gyermek-
cipők 3 évig 1.—.

Agulár Ede

Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 22. sz.
Az Uránia-színházzal szemben.

HATSCHEK MIKSA
Optikus (azelőtt Váci-utca) most:
IV., Eskü-ut 5. (Klotild-palota) Budapest
A „Belvárosi Kávéház” mellett.
Jelmez- és népviseletű-fényképek (színes) nagy választékban.
Színhazi látcsók 4 firtól felebb. Vadász- és
verseny-távcsók 8 firtól felebb. Szemüvegek,
orrzsorítók és lorgnották 1 forinttól felebb.
Légsúlymérők 4 firtól fele. Hőmérők 40 krtól fele
dús választékban, (máram minden
fajdalom nélkül be is tételnek.)
Fényképező-gépek 75 krtól illetőleg 3 forinttól
(nagyobb 6 forinttól) felebb. Szerek napi árért.
Kirchner-féle citra-gltár és hegedű-húrok.

1 kg. legfinomabb kockacukor 45 kr., 5 kilós dobozban.

Alapított 1889-ban. Telefon 55-66.

NICS BÉLA

fűszer-, csemege-, bor-, tea-, rum-,
magyar és francia cognac- és ásvány-
vizkereskedése

BUDAPEST,

VIII. ker., József-körut 69. szám.
(Pál-utca sarok.)

A legjobb és legfinomabb fűszer és élelmi szero-
ket a legolcsóbban házhoz szállítom, számos
elismerés, kívánatra részletes árjegyzék, hely-
beli megrendelést azonnal házhoz szállítok,
vidéki megrendelést a legpontosabban eszkö-
zök 1 kg. kávé 110 frt. 120 frt. 130 frt.
140 frt. 150 frt. 160 frt. 170 frt. 180 frt.
190 frt. 2 frt. 210 frt.; minden fajban a
legjobb minőség.

Friss és megbízható bácskai tojás husvétra!

1 kg. legfinomabb kockacukor 45 kr., 5 kilós dobozban

KÁVÉ KÁVÉ

tartós vászonzacskóban

4/5 kiló Cuba kávé frt 7.50
4/2 " Gyöngy kávé " 7.50

Belák István

BUDAPEST,
VII., Rottenbiller-utca 4. sz. alatt.

Első hazai zongoragyár!

HEVESI BALÁZS UTODA HARKAI M.

zongoragyáros, állami iskolák szállítója
ajánlja saját készítményű zongoráit, mely versenyez
bármely külföldi zongorákkal.

Budapest, Deák-tér 6. szám.

(Anker-udvar.)

Alapított 1800-ban.

Milleniumi nagy éremmel, kitűnő jó és szép munka-
haladás, jó izlés, versenyképességért; 1893. évi ipar,
egyesületi ezüst-éremmel kitüntetve.

Elvállalok minden e szakmába vágó javítást, hangolást
és levágást.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Eladás nagyban és kicsinyben!

BUTOR-ELADÁS.

Dus választék szilárdgyártmányu asztalos és kárpitozott
butorokban egyszerű és a legdiszesebb kivitelben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos, Budapest, Erzsébet-tér
18. szám, I. emelet.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Eladás nagyban és kicsinyben!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apró hirdetések árát előre kell fizetni. E rovatban minden...

Használt férfiruhákat

fehérneműt, szőnyeget, libatollat veszek legmagasabb árban.

BUTOROK

uj, valamint csak kevésbé használtak, képek, varrógépek, perzsaszőnyegek...

Egyházi szerek,

lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók:

Szüts és társánál, Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

Nádszékfonások

bármilynemben igen olcsón elfogadjatnak. Budapest, VIII. ker., Tömő-utca 36. I. em. 10.

Telek az alsó-rákosi

réteken, szemközt a «Sárga csikóval», 400 négyszögöl kiterjedésben, kedvező fizetési feltételek mellett eladó.

Harmadéves

joghalgató, székelv, nehéz anyagi viszonyok közt, alkalmaszást keres. Cim: Andrássy-ut 76. sz., földsz. 2.

BUTOR

részletre vagy készpénzért kapható Gonda Lipót

butorraktárban, csakis

Dohány-utca 10.

Alsós szabályai.

Többjeles kodifikátor közreműködésével írta Hamvas Pál. 50 fillér előleges beküldése ellenében bérmentve küldi Barta Lajos könyvkereskedése, Budapest, V., Lipót-körut 20.

Szép Villa

600-000 területen, gyönyörű kerttel, szőlővel, Mátyásföldön (Benicky és Honvéd-utca sark) olcsón eladó.

Alkalmi toilettek,

női bál, estély, színházi ruhák, keveset használva, jutányos áron eladók. Megtekinthetők d. e. 11-1-ig. Cim: kiadóhivatalban. 2041

Népszínház közelében

egy tágas 2 ablakos utcai széken butorozott szoba, külön bejárattal a lépcsőházból, esetleg ellátással is, intell. urnak kiadó. VII. ker., Kertész-utca 4. sz., II. em., 6. ajtó.

Minden gondot és fáradságot

megtakarítanak a t. butorvevők, ha egyszerűen a régi, elismert hírnevű

Sárkány és Schütz

butorcéghez,

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 12. szám alatt a New-York kávéházzal szemben

fordulnak, a hol is mindenkor dusan felszerelt raktára található a minden lejtájú passzív kivételű butoroknak a legintézményesebb árákon irásbeli jótállás mellett.

Személyes meggyőződésre kéri fel a t. butorvásárló közönséget

Sárkány és Schütz

butorcég, kárpitosok és díszítők

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12. sz.

a New-York kávéházzal szemben. 52

NEMZETI ISKOLA

politikai tanügyi lap. VIII. évfolyam.

Szerkeszti:

BENEDEK ELEK ES FÖLDES GEZA.

Még egyetlen egy újság sem szolgált ilyen híven és igaz lelkesedéssel a tanítók erkölcsi és anyagi érdekét, mint a Nemzeti Iskola. S hogy a tanügyi kérdéseket egészen függetlenül tárgyalhassa, letelte a politikai kauciót is.

Jelszava: «Szintesség, bátorság, szókimondás. Különösen erős harcot folytat az áll. tisztviselők mozgalmával egyidejűleg a tanítói fizetések megfelelő rendezéséért.

Előfizetése: egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

A miniszeri rendeletek értelmében az iskolák a főtárgyi díjak terhére az iskolai számadásokban is elszámolhatják az előfizetést. Ez újság minden iskolai könyvtárnak a díszje.

Mutatlanszámot ingyen és bérmentve küld a

NEMZETI ISKOLA

kiadóhivatal,

Bpest, VII., Rottenbiller-utca 5/a.

A legnagyobb világhírű cipő-áruház

Budapesten

Agulár Dávid

Erzsébet-körut 6/c szám.

Ingyen féltalp v. sarok v. bármily javítás. Ingyen színes vagy fekete bőrkenőcs vagy suvix. Tartósságáért irásilag jótállók.

Nem telés esetén a cipőt kicserélem vagy a pénzt visszadom.

Table with columns for 'Női-cipők' and 'Férfi-cipők' listing various shoe models and prices.

Május 1. két üzlet feloszlóban. A saját érdekében ne mulassa el senki akár milyen csekély próba megrendelést tenni, mert nem mindig nyílik alkalom ilyen olcsó bevásárlásra, mint most lehet

KÁLMÁN ADOLF üzletében

Erzsébet-körut 36. sz., a következő mélyen leszállított árakban lehet bevásárolni.

Large table listing various goods (fabrics, shoes, etc.) and their prices. Includes sections for 'Uri divat', 'Női divat', and a list of items with prices.

Kálmán Adolf üzletében.

(Erzsébet-körut 36. szám.)

Megrendelések napjában háromszor szétküldetnek.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás.

Mentő munka.

XXX. Kell-e tagosítás a székelynek?

(gd.) Megindult a vita a tekintetben, vajjon a Székelyföldön szükséges-e a kisbirtokok tagosítása, vagy nem? Mindkét véleménynek vannak hívei, kik a maguk igazát meggyőző beszéddel, nyomatékos érvekkel igyekeznek bizonyítani. Bizonyítgatnak, argumentálnak, de meggyőzni egymást nem igen képesek.

Nem régen hangzott el a magyar országgyűlésen egy hatalmas, nagyszabású beszéd a székely akció egyik mozgató lelkének ajakáról. És ez a nagy székely, aki nemcsak tudományban és tekintélyben emelkedik fölének, hanem szeretetünkben és becsülésünkben is magasan áll: nyíltan lándzsát tör a tagosítás ellen és a másik tábor mellé szegődik s így azok győzelmére — legnagyobb valószínűség szerint — bizonyos!

Ezt én nem értem, meg nem foghatom.

Mert a szétszórt birtokok kommasszalása az egyetlen mód és eszköz a székely nép megmentésére!

Nem segít azon semmiféle gyár, nem a földhitelintézet; hiába való leendő a körvasut kiépítése, hiába való akárminő nemes intenciójú intézkedés: ha gazdasági tekintetben nem tereljük helyes irányba. Haszontalan munkát végzünk, ha a földművelő székelység birtokát, a hasonló talajminőségű, domborzatu és éghajlatu külföldi országok mintájára úgy nem rendezzük, hogy abból a gazda rendes szorgalommal, odaadó munkássággal, de testi erejének kimerítése nélkül, a legnagyobb hasznot és jövedelmet nyerhesse.

Legyenek meggyőződve azok kik ellenségei a tagosítás elvének, hogy haszonnal, jövedelmezőn és okoszerűen — hármily csekély legyen is az — csak az egyesített birtokon lehet gazdálkodni. Ha megnézzük az alpesi vidéket, Svájcot, keleti Franciaországot és északi Itáliát, vagy a rajnai hegyek környékét: azt találjuk, hogy az egytagban lévő és sokszor alig néhány holdacsákra terjedő birtok olyan, mint egy virágoskert, melynek minden zuga ki van használva, melynek minden fűszála, minden fája és virága jövedelmet hajt tulajdonosának.

És legyenek meggyőződve a tagosítás ellenségei, hogy — mint a magyar csak akkor válik állandóvá hazájában, ha versenyt fut az európai népekkel a tudomány, ipar és kereskedelem mezéjén s nemzeti voltát nemcsak tollas kalappal

és ölmosbottal igyekeznek dokumentálni — mezőgazdasági tekintetben csak akkor fogunk boldogulni, ha hozzá simulunk a nálunk sokkal műveltebb idegen népek mező-kultúrájához, tőlük átvevesszük a mi jó s azokat hazai, helyi viszonyainkra alkalmazva, faji sajátosságainknak megfelelően átalakítva, hasznunkra fordítjuk és idő haladtával fejlesztjük, tökéletesítjük.

Azt mondják t. ellenfeleink, hogy a tagosítás intézménye — a Székelyföldön — nemcsak hogy eredmény nélkül való, hanem egyenesen káros. Lássuk, miért?

1. Azért, mert a talajviszonyok rendellenessége tiltja a szétszórt, apró parcelláknak egy helyre való összevonását, mert akkor az emberek vagy tisztán csak jó és kövér birtokot kapnának, vagy pedig csak rosszat, sovány legelőt és sziklás oldalakat. Ennek következtében egyik sem boldogulhatna, mert a jóból oly kevés jut, hogy abból még nem élhet, a rosszból meg — ha terjedelmesebb darabra tesz is szert — eo ipso semmi haszon.

Hát ez nem egészen így van.

Nem, mert a székelyföldi talajviszonyok tényleg nem mutatnak akkora abnormitást, hogy a tételt általánosítani lehetne; már pedig ez — félig-meddig — általánosságban mondatott. Igaz, hogy vannak olyan községek, melyeknek határában a termő völgyek köves, sziklás helyekkel ölelkeznek, de ez nem képezi a Székelyföldnek olyan tekintélyes hányadát, hogy e miatt a tagosítást megakadályozni volna szabad. De meg, ha így volna is csakugyan, akkor is sokkal jobb lenne a tagosított birtok, sokkal jobban ki lehetne használni, sokkal több jövedelmet lehetne belőle kihozni hasonlíthatatlanul kevesebb munkával és fáradsággal. A hasznavehetetlen birtok parcellázott határrendszer mellett is csak hasznavehetetlen, tehát semminemű javára nincs senkinek; ha tagosítják a határt, akkor a becslés alkalmával az ilyen területeket kívül hagyják az osztályozáson közös tulajdonnak. Így hát a terméketlen föld, amint nincs hasznára a parcellaszisztéma mellett, úgy nincs kárára senkinek tagosítás esetén. A mi meg a legelő-birtokot illeti, azt nem lehet annyira kicsinyelni. Tegyük fel, hogy valakinek kizárólag csak legelő jut, szántó meg egy talpalatnyi sem. Ez nem tesz egyebet, mint juhval, kecskével, sertéssel betölti a birtokát, állit mellé, ha vagyonosabb, egy-két pásztort. ha szegényebb, maga jár utána. Az állatok tejéből, turójából, zsirjából, gyapjából stb. kap annyi jövedelmet, amennyiről szétszórt rendszer mellett almodni sem mert. Vehet aztán

pénzzel huzát, kukoricát, vagy amire éppen szüksége van, ami tetszik. Akinek sík földön, kövér helyen jut a tagja: ráveti magát a gabonatermelésre; lesz buzája, zabja, kukoricája, meg az is lesz, aki megvegye; megveszi az állattenyésztéssel foglalkozó társa. Az a kifogás, hogy az ilyen ember — mert nincsen legelője — nem tarthat még igavonó állatot se, magától elesik. Ne tegyen mást, mint a buzájával és zabjával vessen herét és birtokából szakítson ki egy kis részt lucernásnak, annyi tápláléka terem állatainak, amennyi csak kell. Neki különben sem kell sok, mert ő gabonájából nyer jövedelmet, nem pedig barmaiból. Ezerféle mód van még a talaj értékesítésére, csak hogy erre meg kellene tanítani a székelyt.

Azon is megütözkönek, hogy ilyen esetben mi lesz a vagyontalan emberrel. Mi lesz? Sokkal jobb dolga lesz, mint eddig volt. Birtoka akkor sem lévén, malacát, kecskéjét a más legelési jogára kellett kihajtania s ezért dolgozott, vagy fizetett. Eddig is napszámra járt egy része 30—35 krajcárért; a másik kivándorolt Oláhországba, vagy Amerikába, legujabban Afrikába. Tagosítás esetén lenne jövedelme a gazdának s tudna fizetni cselédjének, napszámosságának és így nemcsak az anyagi jólét emelkednék mindenfelé, hanem az erkölcsök, a veszendőbe indult régi, nemes erkölcsök is megújodnának, megszűnnék a kivándorlás, mert künn nem kecségetné semmiféle előny és számüzetnek a hazátlan, rombolni akaró szocializmus a magyar lelkekből.

Nos, a tagosítás a Székelyföldön éppenséggel nem «a képtelenség maga», hanem a *székelység fennmaradásának életfeltétele!* Mert ezt mi nemcsak mondjuk, hanem hisszük és valljuk; és azért fogtunk tollat, ha igénytelen szavunk a nagyok legnagyobbjai, a jók legjobbjai lelkéig hatolna!

2. Azért, mert a tagosítás foganatosításánál sok visszaélés és igazságtalanság történik, miből egyesek meggazdagodnak, mások tönkremennek; mert a tagosítás folyamata olyan hosszúra nyúlik, hogy ez alatt a nép inségbe jut s csak későre tudja kiheverni veszteségeit; mert a tagosítás olyan költséges, hogy a nép alig bírja terhet.

Sajnos, ez mind igaz és aláírjuk mi is az utolsó betűig. Csak hogy mindezen változtatni lehet s az új tagosítási törvényben változtatni kell. Elejét lehet venni mindenféle huncutkodásnak, mindennemű anyagi kárnak és meg lehet szüntetni a tulsok kiadást, ha az állam a maga szakközegeivel, a lehető legrövidebb idő alatt, éber felügyelet és nagy ellenőrzés mellett végezteti a

Csaba népe.

Vén Hargita-bércre felhők gyülekeznek,
Komoran, sötéten rája telepesznek.
Felhők gyülekeznek egy nép sőhajából,
Kicsi Székelyország tengernyi bajából,
Fájó siralmából...

Talpalatnyi földjén búsan szánt a székely,
Tele van a lelke nagy keserőséggel,
Hiszen ő megszántja, haj, de más aratja!
Könyeitől nedves betevő falatja,
Mert azt is más adja!

Idegen nemzetség jött-ment ivadéka
Tör az ősi földre az ősi hajlékra...
Csaba népe pusztul, nincsen maradása,
S ki baját megértse, ki baját meglássa,
Mindhiába várja!

— Mikor ezer csillag villan ki az égen,
Csaba útja látszik kellő közepében:
Régi rege szóra új hit tüze éled
S bizakodó ének tölti be az éjelt,
A szomorú éjelt:

«Csaba vitéz, vérünk, régi reménységünk!
Nehéz teher alatt onlik veritékünk.
Tekints le reánk szent utad magasáról,
Vágyó bizodalunk csak te eléd járul
E földi hazából!

Nézd, mint megy a néped nagy útra, világra,
Idegen nemzethez, idegen országba!
Viszi a szél őket, kit erre, kit arra,
S mint a falevelkék lombról lesodorva,
Halva vannak, halva!

Jöjj hát Csaba, ősnk, szent táborod élén!
Villanjon a kard meg az ég sima kékjén,
Száguldjon a légben táltos paripátok!
Rémülve tekintsen a vad ellen rátok,
S pusztuljon az átok!

Pusztuljon az átok: idegen igája!
Hálás legyen ismét a székely imája,
Kétségbe ne essék hona elpusztultán,
S ne fusson belőle ezer év elmúltán,
Koldus sorra jutván!...

Elhangzik az ének. A reménység vár még:
Vaj' ég magasáról nem jö-e az árnyék?
Vár, vár de hiába; marad az ég tisztán,
Szegény székely szíve vigasztalan, pusztán,
Remény nélkül, pusztán!

Magyarok, testvérim, jertek nézzünk rája!
Veszélybe' törzsünknek e deli hajtása,
Hiszen mi hazánk is az a bérces tájék,
Koszorúnk nélküle hervadóvá válnék,
Oly sivárrá válnék!

Vessük le magunkról ösközönyünk burkát,
S ha majd odaátal a riadót fujják:
Legyünk mi Csabája, rontsunk ellenére,
Hogy az elsápadva fusson a helyére,
Vagy folyjon a vére!

Dörgő zivatarként csattogjon a kardunk,
Azt a régi jelszót rendítse meg ajkunk!
Mutassuk meg, amit feledni akarnak,
Hogy ereje van még ennek a szent fajnak,
Az ősi magyarnak!

A küzdelmünk nagy lesz, fel hát a csatára!
Zászlónkon a jelszó: hazánk boldogsága,
Riadóvá váljék minden fájdó nota,
Hogy belerendüljön az alföldi róna,
A Hargita orma!

(Debrecen.)

Gulyás József.

Egy török koldus.

(Konstantinápolyi emlékeimből.)

— A Magyarország eredeti tárcája. —

Írta: Henter Gyula.

Annak a nagyon népes hidnak az elején, mely az «Arany-szarv»-on át Sztambul Galatával köti össze Konstantinápolyban, ahányszor arra jártam, egy kis tőpörödött öreg emberke ült reggelenként. Hosszu, bő köpeny, széles kendővel körülfont feze, mély barázdák az arcon, övig leérő fehér szakáll: mind azt mutatták, hogy ime egy szegény öreg török ember, aki már megette kenyérének a javát és most eszi a legkeserűbbet — koldul.

Naponta átmentem a hidon, naponta láttam délelőtt, de máskor sohasem.

Valami úgy huzott ehhez az öreg emberhez, nem tudom mi és valahányszor megláttam a hid elején összegubbaszkodva, oly remegve, oly szegyenkezve adtam oda a parákat és siettem tovább hálálkodása elől.

Nagyon szenvedő becsületes arca volt. Annyi bánat, szívet megindító szenvedés volt azokban a vonásokban, hogy az acélszívű embert is könnyöretre bírhatta.

Pedig nem kért, nem szólt, hangját nem hallottam sohasem, csak akkor, ha kapott valamit, s e szavakat is inkább sejteni lehetett, mint érteni:

tagosítást ingyen — ha lehet — a szegény községekben, vagy olyan olcsón, hogy a nép ne érezze meg. E tekintetben a székely képviselők kezében van letéve fajunk jövő boldogulása.

3. Azért, mert a tagosított birtok egypár évtized alatt megint csak feldarabolódik osztzkodás és adás-vevés útján.

Nem megy az olyan könnyen. Legalább is 100 esztendő eltelik, míg az újból való tagosítás szüksége beáll. De ha nem tartana tovább egy emberéletnél a birtok egysége, akkor is megérdemlené tagosítani az apró darabokat; a tagosítással járó sokféle előny egy-két év alatt mindig kifizetné busásan a rendezésre fordított kiadásokat.

Egy 15—20 holdas székelygazda birtoka 40—50, sőt még több parcellára oszlik, mely földdarabkák határai nagyon ideiglenes, könnyen megsemmisíthető barázdákkal, vagy vesszőcskével vannak megjelölve. Ezeknek csak a trágyázása óriási nehézséggel jár. Bércre, hegyre kimászni a nehéz teherrel, nem mindig lehetséges, míg ha egy helyt van, ott tartja állatait és trágyázza földjét tetszése szerint. Megkezdte kora tavasszal a mezei munkát s amit elvégezhetne egy nap alatt, elvégzi egy hét alatt, mert az ide-tova járkálással tenger idő telik el. Amit dolgozik, az sem mindig jó. Tegyük fel, hogy szénatakarás ideje van és három kis kaszálója le van kaszálva. Most jön az eső; egyiket rendbehozta s rendbe tudná hozni a másik kettőt is, de mire elér oda, már hull az eső és vége a jó szénának. Mindez nem történnék meg, ha egy helyt volna. Ha valahogyan, nagy kinnal elvégezte a mezei dolgot: buzáját learatta, szénája készen van, zabja keresztékben, kukoricája le-törve: ezeknek a betakarítása, a rossz hegyutakon, omlásokon, árkokon át, sokszor 5—6 kilométernyi távolságról való haza hordogatása igénybe veszi minden idejét augusztus közepétől október végeig, úgy hogy alig ér rá az őszi vetésre is. Míg, ha egy helyen volna a birtoka, az egész herce-hurca nem tartana tovább egy hétnél. A fennmaradó időt aztán felhasználhatna igen hasznos dolgokra: háziiparra, falusi kereskedelemre, önmivelésre s felesége, maga és gyermekei nem lennének úgy agyoncsigázva, hogy szánalom rájuk nézni.

A tagosítással megszűnnék a falusi gazda egyik legnagyobb átká: a *rablógazdaság!* Ez abban áll, hogy egyes kapzsi és tág lelkiismeretű emberek éjnek idején, mikor gazda és pásztor alszik, behajtatják ökrüket, lovukat a más fűvébe és azt leetetik; vagy pedig más földjéből elszán-

tanak, elkaszálnak és az özvegyek, árvák vagyona, kiket nincs ki védelmezzen, így kerül rendszeren haszonleső, hitvány emberek kezére hamis úton. Mert ne tessék ám azt gondolni, hogy mindnyájan becsületesek vagyunk és közülünk senki sem kívánja a másét!!

A nép zöme, a maga tudatlanságában, obskurus maradiságában, gyűlöli a tagosítást, sőt rosszra is vetemedik annak meghusításában, ha valamelyik felvilágosodott, józan gazdának eszébe jutna kérni. Nekünk azonban nem szabad hitelt adnunk a lármás emberek fenyegetéseinek, sem megijednünk nem szabad tőlük. Mert a nép még kiskoru, olyan, mint a gyermek, kivel a szülőnek a jót erőszakkal is követtetnie kell. A nép apja az állam, tehát annak kell helyette gondolkoznia, ennek kell vele a jót, a hasznosat megismertetni s ha szükség, erőszakkal elfogadtatni. Eleinte, persze, nem tetszik, de annál hálásabb lesz érte később. Az orvosság keserű, de gyógyít: a tagosítás gyógyszeré is életre keltené a haldokló székelyt.

És a kezelő orvosoknak nem szabad ám mindig könybe lábbadni a műtét alkalmával, ha a beteg jajgat, hanem hidegvérrel ki kell vágni minden mérges anyagot, ami ártalmára lehet az életnek!

XXXI. A mentő-munkások.

A székely nép anyagi és erkölcsi pusztulásának megakadályozása céljából megindult mozgalom természetesen elsősorban a született székelyekre ró olyan kötelezettségeket, mely alul nem vonhatja ki magát a legigénytelenebbtől a legszámottevőbbig egyetlenség se, lakjék bár honn a Székelyföldön, vagy vitte légyen sorsa bármely részébe ez országnak, sőt a külföldnek is; mert úgy a magyar társadalom, mint a kormány csak később képes a székely néppel szemben teljesítendő köteletségének eleget tenni, akkor ugyanis, mikor mi magunk a legigénytelenebbtől a legszámottevőbbig egyenkint és összesen megtettük köteletségünket.

Mert egy olyan bajt, mint aminő a székely veszedelem, addig ápolgatni, gyógyítani, míg ahhoz értő orvosok — kik úgy a test összes részeit, mint a benne fészkelő bajokat teljesen ismerik — a beteget alaposan, lelkiismeretesen meg nem vizsgálták s a vizsgálat eredményeül az orvos-szereket meg nem állapították, a kezelést, illetve annak módját el nem rendelték; egy olyan bajt addig gyógyítani akarni, egy olyan testbe addig orvosságokat vinni bele, egy olyan beteget

ápolni: nemcsak, hogy sikertelen, de sőt veszedelmes is lehet. Es annyi, mint kuruzslás.

Igy vagyunk a székely nép megmentését célzó mozgalmakkal is.

Annak a beteg testnek és léleknek, mely az anyagi és erkölcsi veszedelem kórtüneteit mutatja, a székely népnek, egyedül illetékes orvosai maguk az intelligens székely emberek; a nagy magyar társadalom és kormány pedig legfőleg a gyógyszerész és az ápoló lehet csupán. Ám ez is szép szerep.

A kezdet kezdete tehát nem lehet más, ha észszerű, célszerű, hasznos és eredményes munkát akarunk fajunk megmentésére végezni, mint összeszedni, sorba állítani és megszámlálni, hogy hát kik is vagyunk azok a székelyek, akiket Isten a mi veszendő népünk megmentésére szánt, kiválasztott és elhívott. S azok aztán, kik a sorainkból erre úgy helyzetükkel, mint tehetségükkel és erkölcsi kötelességérzetükkel fogva (s hozzá vehetnek talán a nemes nagyravagyást is) alkalmasoknak, képeseknek és készeknek találattak, azok aztán fogjanak hozzá a betegség minémiségének megállapításához úgy, ahogy szerény véleményem szerint lehet.

E szerint tehát az volna a teendő, hogy az az «Országos Székely Gyülekezet (Kongresszus)», mely a különböző egyesületek és más tényezőkből megalakul, mindenekelőtt küldjön felhívást egyenes úton az összes ismert s a községek útján az összes nem ismert székely intelligens emberekhez s szólítsa fel őket elháríthatatlan kötelességükre: a székely nép megmentésére. Amennyiben pedig ezt a felhívást, felébresztést a «Magyarság» már is elvégezte, szólíttassanak fel arra, hogy az «Országos Székely Gyülekezet (Kongresszus)» elnökségéhez jelentsék be, hogy kik ők, hol laknak s vállalkoznak-e arra, illetve módjukban áll-e, hogy egy községben, vagy városban, vagy bárhol kitanulmányozzák a székely nép állapotát, közvetlenül, magának a népnek az ajakáról és a szemmel látott statisztikai adatokkal bizonyítható helyzetről. Hogy aztán ezek a *biztosok* akár saját községükben, helyben, akár a szolgálatételük helyül felajánlott községben megjelenve, meghallgassanak mindent, megnézzenek mindent, adatokat gyűjtsenek mindenről, ami hű képét fogja mutatni a székely nép helyzetének. Ami megvilágítja községünk és városunk részleteiben és egyetemlegesen, hogy a székely nép anyagi és erkölcsi veszedelme előidézésére milyen körülmények folynak be, e veszedelem keletkezésének okában miféle és mennyi része van magának a nép természetének, jellemének; mennyi része van

— Csok desekkür ederim. (Nagyon köszönöm.)

Már ismert. Tudta jól, hogy naponta jövök. És csodálatos, bármily jókedvű voltam is, amint a sztambuli hid közelébe értem, szívem elszorult, anélkül, hogy okát értettem volna.

Egy reggel hideg januáriusi idő volt, amit dermesztőbbé tett a Boszporus-szoros felől jövő hideg szél, szintén ott vacogott a török koldus, csak néha-néha pillantva fel a tömeges járókelőkre, kik hideg, köznapi érzéketlenséggel haladtak el mellette. Fáztam én is. Közel a hidhoz eszembe jutott az én öregem és a rendesnél nagyobb alamizsnát készítettem elő. Már messziről nyújtotta kiaszott reszkető kezét a bizton várt pénzdarábért s amint azt megkapta, hirtelen elérzékenyült és a legtisztább magyar nyelven ez a török koldus azt mondta nekem:

— Az Isten áldja meg!

E szavak hallatára, egy öreg török ember szájából a távol keleten, valami fájó szurást éreztem belőle, torkom összeszorult és nem törődve a hidon átjáró öt világrész báméskodó népeivel, ráborultam erre a szegény török emberkére, homlokom csókoltam és lassan odasugtam neki:

— Hiszen én is magyar vagyok...

Erre aztán megeredtek könnyei. Sirt. Keservesen zokogott. Ugyan mire gondolt? Hová gondolt? — Haza...

*

Magammal vittem és azon a napon nem váltam meg tőle.

Es ő beszélt. A régi időkről, a negyvennyolcas évekről, küzdelmeikről, meneküléseikről és viszontagságaikról az idegen földön.

Majd pedig sok mindent kérdezett tőlem a hazáról, az édes, sokat üldözött magyar hazáról.

— En már öreg vagyok, — mondotta; — nagyon öreg; már nem fogom meglátni a haza

szent földjét! Nem csókolhatom meg soha többé azt a tenger vérről áztatott földet, ahol annyi bajtársam maradt. Milyen boldogok ők! Ott fekszenek az édes anyaföldben.

Aztán megint sirt. Száműzött lelkében felujult egy félszázad keserve. És mégis! Szemei úgy ragyogtak, hogy most magyarul beszélhet!

A következő napon nem volt a sztambuli hid elején. Elmúlt két, három, négy nap is és ő nem jött. Nem bírtam nyugodni, hát felkerestem lakásán, ha ugyan lakásnak lehet nevezni azt a kis vackot, amelyet egy szegény, de jószívű török könyörületessége adott neki a roskadozó, szuette falépcső alatt.

Nagyon beteg volt, végét járta szegény, de a homályban is megismert. Mindkét karját kitérte felém s hogy megölelhessen, a földön lévő fekvőhelyére kellett térdelnem.

Hogy örült, hogy zokogott a szerencsétlen öreg ember, hogy utolsó napjaiban, talán utolsó órájában, még egyszer keblére szoríthat egy magyart!

Itju emberek! Láttatok-e már öreg fát simulni gyenge csemetéhez? Ha igen, mit gondoltok, fáj-e annak a fiatal fának az, amikor az az öreg fa reá nehezült? Éreztetek-e már messze a hazától kebleteken száműzött honvédet, aki haldoklott, aki sirt, aki az elhagyatottság keservétől fuldokolva zokog?... Ki tudná azt a fájdalmas érzést leírni, mely rajtam abban a percben erőtt vett, amikor a hazájától elszakadt öreg honvéd nyakamba borulva szorongatott, mintha csak hazáját ölelné...

Nekem — a fiatal fának — kimondhatatlanul fáj, amikor ez az ősz honvéd, ez az öreg fa, ráborult és oly szivrepesztően sirt. Éreztem, nagyon is megértettem e könyvek alatt a *vádat*. Pedig szavaiban nem volt vád, csak ima, csak fohász hazájáért a magyarok Istenéhez.

Hogy lelkesült halála órájában! Mily nagy volt öröme, hogy van mellette valaki, aki őt megérti! És mily áhitattal, mily bensőséggel mondotta ez a *török koldus* az Úr imáját:

— Mi Atyánk, ki vagy mennyekben, szenteltesd a Te neved!...

Újból átkarolt, szorított erősen, szenvedélyeseu ez az ősz ember, aki előtt nekem kellett volna leborulnom, akinek nagysága és hazafiai erénye mellett én ifju csaksemmi vagyok. Rám borult görcsös zokogással.

— Csak az fáj — susogta elhaló hangon — hogy nemsokára meghalok. Oly szívesen halok meg, oly örömet megyek nyugalomba, hisz öreg vagyok. De nyugodt halál-e az, ha nem mehetünk édes anyánkhoz?... Nyugalom-e a halál, ha nem feketem a jó anyaföldben? Ha nem vegyülhetnek poraim az én hazám poraival egygyé, amelyet annyi hős vérről öntözünk?...

Ha visszamegy haza és újból eljön ide, irgalomból — hozzon egy maroknyit és tegye a síromra, abból a szent földből, az édes haza földjéből, amelyet szabaddá tettünk...

És az öreg fa megint csak ráborult a fiatal fára. Nem szóltam, nem bírtam mondani semmit, ahelyett összecsokkoltam fejét, arcát, kezét a nagybeteg öregnek és ez oly jól esett neki. Oly boldognak látszott ez a török emberke! Arcán e percben fenségesen ragyogott a 48-as eszmék dicsfénye; szemei lelkesülten villantak meg a felujult emlékekre. Sirja szélén lett újra ifju — a lelke; de a test az megtört.

Az öreg fa kidőlt... lerombolt koronáját világi fény veszi körül a *szegyenkezve* mellette térdelő fiatal fa előtt... Egy pillanat, még egy mély sóhajtatás — és ő megdicsőült...

*

az iskolának, egyháznak (? cikkiró), mennyi része van a földrajzi, néprajzi helyzetnek, mennyi a mindenkori kormányoknak s más ismert és esetleg újonnan felfedezendő körülményeknek, mint okozóknak.

Mikor aztán ez minden községben alaposan és olyan lelkiismeretesen, — amennyire emberileg lehetséges s az ügy érdekében szükséges — ki van vizsgálva, az adatok kimerítően, de röviden, részletesen, de tömören le vannak írásba rakva s a statisztika adataival — ahol lehet — igazolva, szentesítve, megpecsételve, akkor felküldik, mint kalkulákat a Gyülekezetnek, aki aztán a szükséghez képest megállapított számú bizottságnak adja ki, kik azokat áttanulmányozván, jelentést tesznek a Gyülekezetnek, hol összeadnak, osztnak s megállapítják középarány szerint a legnagyobb bajt, okot, mely a székely nép pusztulásával fenyegeti fajunkat.

Aztán akkor az «Országos Székely Gyülekezet» (Kongresszus) kimondja, hogy mi a teendő?

Akkor aztán azt a részt, ami reánk esik a mentő munkából, elvállaljuk, ami pedig a magyar társadalomra, a kormányra és más tényezőkre esik, azt tartásuk olyan kötelességüknek elvállalni, mely alól kibujni annyi, mint a magyar haza testének egyik legnemesebb részét veszni hagyni s ezáltal a többi részeket is veszendőségnek kitenni.

Hogy pedig mi annyira elmehecsünk, amikor már csak a lábadozó ápolására és megerősítésére van szükség, adjon nekünk a magasságbeli nagy Isten egytelértést, szeretetet s bölcseséget!

(Magyar-Padé.)

Balás Béla.

Az iskolák egységes szervezése.

Az oktatás a nemzet rétegei szerint különböző lévén, különböző iskolákat tett szükségessé. E szükség szülte az elemi iskolákat, mely a nemzet legnagyobb rétegének egyetlen iskolája s minden rétegnek a magasabb iskolákra előkészítő intézete, ezután következnek a műveltebb osztály iskolái, u. m. felső nép-, polgári-, felsőbb leány-, különféle szakiskolák, középiskolák, egyetem és műegyetem. E különféle foku iskolák úgy akarják céljukat elérni, hogy egymásról semmit sem tudva, egymást nem ismerve, haladnak a maguk útján.

Egyik napilapunk az ifjuság iskoláztatásával foglalkozván, kifogásolja, hogy a középiskolákat 80%-ban azok a szülők árasztják el gyermekeik-

kel, akiknek nincsen és nem is volt szándékukban, hogy négy osztállyal többet végezhessek el. Azt ajánlja a cikk ezeknek a szülőknek, hogy a polgári iskolába irassák be a gyermekeiket, mert annak, amit a polgári iskolában tanulnak, több hasznát fogják venni az életben. A polgári iskola négy osztálya befejezett gyakorlati műveltséget nyújt mindenkől. A középiskola a tudományos pályákra készítvén elő, mit ér, ha a négy osztályból kimaradt ifjuság csupa megkezdett, de be nem fejezett ismerettel távozik.

Közoktatásügyi törvényeink úgy intézkednek, hogy a pályaválasztás nehéz kérdése a 9—10 éves korban kezdődik, az elemi iskola négy osztályának elvégzése után, mivel az elemi iskola négy osztályának elvégzése képesíti a tanulót arra, hogy a közép- vagy polgári iskola első osztályába léphet. A 9—10 éves gyermek a pillanatnyi behatások alatt áll, amit lát, ami szemének tetszik, azzá óhajt lenni, ezért legtöbbször a szülők választják meg gyermekeik pályáját. «Tudományos pályákra előkészítő iskolába — gimnázium, reál — csak azt kellene felvenni, aki szereti a tudományt és elég erős a tanulás alatt fekvő nehézségek elviselésére» — mondta Apácai Csere János. Vajjon a 9—10 éves gyermekről elmondhatjuk-e, hogy szereti a tudományt, hisz a tudományok elemi ismereteit sem izlelte meg? Az elemi iskola négy osztályát végzett tanuló ismereteit röviden a következőkben foglalhatjuk össze: tud írni-olvasni, tudja a szorzótáblát, a négy alapműveletet, ismeri Magyarország földrajzát, a magyar birodalommal határos országokat, a föld öt részének legáltalánosabb képét, végre az egyszerű és bővített mondatot. Ennyi ismerettel bíró 9—10 éves gyermek a pályaválasztás előtt áll. Nem tanult általános földrajzot, történetet, alkotmányt, természetrajzot, természettant, vegytant, mértant. Ha polgári iskolába megy, lehetetlenné van téve előtte a tudományos pálya, ha reáliskolában tanul, a tudományos pályák némelyike elől el van zárva, legáltalánosabb előképzettséget nyer, ha gimnáziumban tanul.

A miniszteri rendeletek gondoskodtak ugyan arról, hogy a gimnázium, reál- és polgári iskolából a tanulók miképpen léphetnek egyik iskolából a másikba, de a feltétel legtöbb esetben kivihe-tetlen, t. i. a reáliskolai tanulónak a latin nyelvből kell vizsgálatot tennie, ha gimnáziumba akar át lépni, a gimnáziumi tanulónak a francia nyelvből, ha reálba, a polgári iskolai tanulónak a francia nyelvből, ha reálba, latin nyelvből, ha gimnáziumban akarja tanulmányait folytatni, a

reáliskolai érettségi bizonyítvány a gimnáziumi vizsgáló bizottság előtt latin, vagy latin és görög nyelvi vizsgálatokkal kiegészíthető.

Ha minden városban gimnázium reál- és polgári iskola volna, akkor a pályaválasztás részben nem ütköznék oly nehézségekbe, mert a szülők abba az iskolába adnák gyermekeiket, mely iskola a választott pályának legjobban megfelel, illetőleg előkészíti. Legtöbb vidéki szülő szükség-ből választja azt az iskolát, mely abban a városban van, hol lakik, mivel anyagi körülményei nem engedik meg, hogy oly városba küldje gyermekét, melyben megfelelő iskola van pl. oly városban lakik, hol csak polgári iskola van s fiát jogi vagy orvosi pályára szánta, kénytelen más városba küldeni, hol gimnázium van, vagy más pályát választ fia részére, ha oly városban lakik, hol polgári iskola nincs s fiát csak négy osztályig akarja taníttatni, kénytelen gimnázium vagy reáliskolába adni s így a négy osztály elvégzése után a tudományos pályákra előkészítő középiskolából megkezdett, de be nem fejezett ismerettel távozik.

Tény, hogy a pályaválasztás szűkebb korlátok közé szorítva a következő időkben történik:

I-szor. 13—16 éves korban, a közép- vagy polgári iskola 4—6 osztályának elvégzése után. A közép- vagy polgári iskola 4—6 osztályának elvégzése alsófoku tisztviselői állásokra képesít, vagy egyes szakiskolába (tanítóképző, felső kereskedelmi, hadapród-iskola, gazdasági tanintézet) való léphetésnek a feltétele. A különféle szakiskoláknak az a feladata, hogy egyrészt általános műveltséget nyújtsanak, másrészt szakismeretek közlése és praktikus ügyességek gyakorlása által oly irányban képezzék és neveljék növendékeiket, hogy azok az iskolából egyenesen az életbe lépve, elméleti és gyakorlati ismereteik alapján képesítve legyenek — esetleg rövidebb gyakorlat után — hivatásuknak megfelelni.

II-szor. 17—18 éves korban a középiskolai (gimnázium, reáliskola) érettségi bizonyítvány megszerzése után. A gimnázium és reáliskolának az a feladata, hogy az ifjuságot magasabb általános műveltséghez juttassa és a felsőbb tudományos képzésre előkészítse; a gimnázium e feladatot az ó-klasszikus tanulmányok segítségével, a reáliskola pedig a modern nyelvek, a mennyiség- és természettudományok tanítása által oldja meg. A gimnázium — görögös tanfolyammal — minden irányban megadja a szabályszerű előképzettséget azoknak, kik tudományos pályára kívánnak lépni; a reáliskola a katonai, kereskedői és általában a reális irányu — műegyetemi, bá-

Egy halottat visznek. Nem kíséri senki. Feltették egy kétkerekű rossz kocsi-ra és azt mond-ták — hajts! Ki az? Ej, egy hamál, egy teher-hordó török, koldus vagy micsoda! Egy senki! Ugyan ki lenne, aki kísérné a temetőbe? Hisz aki senki, annak nem lehet senkije.

Pedig nem senki. Van neki valamije, amit nagyon szeretett — a hazája.... De hol? Messze...

A kétkerekű kocsi halad tovább, nagyokat zökkenve az egyenesen uton és mintha az a senki a négy szál gyalulatlan deszka között olykor-olykor nagyot sóhajtana... Vajjon mi fájhat neki még most is?...

— Te sirásó! Add ide nekem azt a szomorú szerszámot! Add ide azt az ásót! Engedd, hogy én temessem be ezt az öreg embert, ezt az ismeretlen senkit... talán könnyebb lesz szegény-nek a föld, ha magyar hantolja el.

Aludjál drága halott! Álmodjál édes álmokat, jó öregem, akiről nem tud senki. Legyen álmod csendes, legyen pihenésed nyugodt az idegen földben is, dicső félisten, aki kiontott véredért sem jutalmul, sem alamizsnaként nem kaphattál hazádtól hat lábnyi tért...

Sokáig ültem ott a frissen felhánt domb előtt, aztán könyezve néztem északnyugat felé, ahol egy kis ország van hegyektől koszorúzva, amely csak nemrég ébredt fel, amelynek ébresztő fiai közül éppen most dicsőült meg egy, amely országot úgy hívják, hogy Magyarország.

Szegény hazám! Hős fiaid, akik felráztak álmodból; akik vérökkel festették be az utat a tovább haladásra, így vesznek el sokan messze idegenben, éhezve, szegényen, nyomorultan, ismeretlenül.

Hol a nemzeti génusz, amely ezeket a jelte-len sirokat is őrzi?

HIUSÁG.

regény.

86

Irta: Gaál Mózes.

— Téved, Demeter!... Sőt igazságtalan is! — vágott közbe hevesen a mama.

— Sohasem voltam igazságtalan!... Soha az életben. No de nem magyarázatra, hanem orvosszerekre volna szükségünk. Egy a züllés útjára tért családi életnek a megmentéséről van szó. Azt hiszem, önben munkatársamra talállok, de fájdalommal kell tapasztalnom, hogy nem segíthet.

— Mit hallott?... Mit beszélnek? — kérde félig kíváncsian, félig megrémülve Korompay Sarolta.

— Nem hallottam semmit. Nincs is reá szükségem. Nekem elég az, amit látok.

— De hiszen —

— Tudom, azt akarja mondani, hogy minden rendben van. Bocsanat, hogy... hogyha megijesztettem.

— Mit fog Olgának mondani?

— Még nem tudom. Esetleg még jobban meg fog gyűlölni, de az nem baj... Mikor jön haza Olga?

— Nem tudom.

— És Darvas?

— Kilenc óra tájban. Holnap — úgy hallottam — a kerületébe kell utaznia. A megyegyűlésre hívták.

— Köszönöm.

Demeter távozott.

A mama egyedül maradt. Valójában szánandó volt ez az asszony a maga tehetetlenségében. Vissza-visszatérő gondolataival, tépelődésével. A

leánya és veje házában töltött évek elvonultak lelke szeme előtt, el az előbbieket is, mikor hónapok szobákat kellett kiadnia, a háziurral veszekednie, minden krajcárt meg kellett néznie, mielőtt kiadja. Még előbbre is gondolt, mikor ifju és szép volt... mikor ő is ostobaságokat csinált. Sohasem bánta meg s ime most megszólalt a szívében egy vádló hang. Demeter azt mondotta, hogy a baj mélyebben gyökerezik... A másik szobából gyermeknevetés hangzott át s egy-egy kiáltás:

— Nagyanyó, még egyszer!... Még egyszer! Az unoka játszott a másik nagymamával. Vele nem játszik soha, tőle idegenkedik.

Hirtelen csodálatos kíváncság szállja meg, hogy ő is ölelje a kis Gabit, hogy neki is kapaszkodjék a nyakába. Hiszen joga van hozzá, nagymamája, mint az a másik.

Fölkel, hogy kimenjen, de egy vidám kiáltás visszariasztja:

— Nagyapó...! Nagyapó!...

Varjas jött. Minden délután benéz, ha az irodában elvégezte a dolgát.

Korompay Sarolta benmarad a leánya szobájában, s amint alkonyul, amint a sötétség terjed körülötte, úgy érezi, hogy ő tulajdonképpen nagyon, de nagyon elhagyatott.

XLVIII.

Lásza né szalonjában vidám társaság van együtt. A versenyekről beszélnek, melyek nagyon érdekeseznek ígérkeznek.

— A Szultán is fut? — kérdi Lásza né Bozzaitól.

— De nagyon is.

— Bizik benne?

— Mint mindig.

— Téged nem érdekel a verseny, Olga? —

nyászati, erdészeti, gazdasági — tanulmányokra szolgál legmegfelelőbb előiskolául.

Egységesen kellene szervezni a különféle foku iskolákat a következő elvek szerint:

1. egységes nemzeti műveltség,
2. befejezett gyakorlati műveltség,
3. általános műveltség, kapcsolatban szakismerettel,
4. előkészítés a felsőbb tudományos képzésre,
5. tudományos képzés.

Ezeknek megfelelőleg legyenek a következő foku iskolák:

1. hatosztályú elemi iskola,
2. négyosztályú polgári iskola,
3. négyosztályú különféle szakiskola,
4. négyosztályú középiskola,
5. egyetem és műegyetem.

A 3-6 évesek járjanak kisedővőbe, a 6-12 évesek az elemi iskola hat osztályát végezzék, a 12-16 évesek a mostani gimnázium-, reál-, felső nép-, polgári és felsőbb leányiskola helyett, tanuljanak egységes polgári iskolában, a 16-20 évesek végezzék a négyosztályú középiskolát, mely ó-klasszikai és reálirányú legyen, az előbbieket tanuljanak latin és görög nyelvet, az utóbbiak francia nyelvet, a többi tantárgyakat tanulják együtt. A középiskola elvégzése után tegyenek ó-klasszikai, vagy reál-irányú érettségi vizsgát, mely képesítse az egyetem, vagy műegyetemre való léphetésre, kik a polgári iskola elvégzése után szakiskolába (tanítóképző, felső kereskedelmi, felső ipar, hadapród-iskola stb.) lépnek, négy év alatt a középiskola tananyagát végezzék el a latin, görög, vagy francia nyelv kivételével s ezen nyelvekre előirt órák fordítottassanak szaktárgyakra, esetleg praktikus ügyességek gyakorlására, a szakiskola elvégzése után tegyenek érettségi vizsgát, mely képesítse bizonyos szakpályára, kik a polgári iskola elvégzése után nem lépnek közép- vagy szakiskolába, lehessenek alsó-foku tisztviselők. Kik az elemi iskola elvégzése után nem mennek polgári iskolába, járjanak a gazdasági népiskolába — a mostani gazdasági ismételő-iskola — vagy alsófoku iparos tanonc, avagy kereskedő tanonc-iskolába.

Az iskolák ily foku szervezésére vonatkozólag indokul a következőket említem fel: Az elemi iskola hat osztályát a demokrácia és az egységes nemzeti műveltség biztosítása kedvéért mindenkinek el kellene végeznie, de míg ez kivihető lesz, köteleztesse azokat ennek elvégzésére, kik tovább nem akarnak tanulni, vagyis ezek részére az elemi iskolai oktatás egy befejezett egészet képező legyen. A négy osztályú polgári iskolában

a tanuló befejezett gyakorlati műveltséget szerez s ezenkívül meggyőződhet arról is, hogy szereti-e a tudományt, elég erős-e a tanulás alatt fekvő nehézségek elviselésére s ha képesnek érzi magát, folytatja tanulmányait a középiskolában ó-klasszikai vagy reális irányban s így magasabb általános műveltséghez jut és a felsőbb tudományos képzésre előkészül; ha pedig a négy osztályú polgári iskola elvégzése után az általános műveltséget szakismeretekkel és praktikus ügyességek gyakorlása által akarja elsajátítani, szakiskolába megy.

(Zboró.)

Téglás Lajos.

IRODALOM.

Kain.

Dramai költemény 4 felvonásban, egy közzététellel. Irta: Verő György. Először adták a Nemzeti Színházban április 4-dikén.

A testvérgyilkos Kain történetét minden iskolás gyermek borzalommal olvassa a bibliai történetekben. Abel a jó, Kain a gonosz testvér; Abel áldozatát kegyesen fogadja az Ur, Kainét nem. Emiatt Kain megharagszik Ábelre és agyonüti. Kain egész élete során bűnhődik e gyilkosságért, amiképpen Ahasvér és Judás bűnhődnek a mi Urunk Jézus Krisztus irányában való viselkedésük miatt. Van Hugo Viktornak egy gyönyörű költeménye: «A lelkiismeret», ez Kainról szól, s aligha nem ez inspirálta Verő Györgyöt a *Kain* című drámai költemény megírására. A bibliai történet drámának kevés, hiszen az egész nem egyéb, mint egy komor, kegyetlen és visszataszító helyzet: a testvérgyilkosság. A cselekvés: az agyonütés; a motívum a Kainnal vele született gonoszság és irigység. Így színpadra vinni nem lehet. Ebből legjobb esetben egy felvonásra való dolog telik ki. Verő csinált belőle exozicciót. Oda állítja a két testvér közé a harmadikat: *Cillát*, a kedves szép ieányt, akit Abel szüzi tiszta hévvel, Kain lényének megfelelő vad gerjedelemmel szeret, s odaállítja a negyedik testvért is, az erélyes, férfiúi lelkű *Hádát*, aki viszont halálosan, igazi hősiességgel szereti a zordon Kaint.

Cilla megijed Kain ostromló, vad szerelmétől s midőn választania kell a kettő között, reá bizza a döntést az Urra. Amelyiknek áldozatát kegyesen fogadja, azé lesz. Az Ur Ábelét fogadja kegyesen, amde Abel testvéri szeretetből lemond Cilláról. Cilla elárulja szerelmét Ábel iránt s Kain

a bibliai fadoronggal agyonüti öcsését. Ádám megátkozta a testvérgyilkos fiút s *Háda* önkényt követi. Ez volna az első felvonás. A szerelem rohamosan gyilkosságba kergeti Kaint. Az ugynevezett tragikai vétség elkövetése annak rendje és módja szerint megtörténik s a három további felvonás képek sorozatában tünteti fel Kain bűnhődését.

A szerző érezte, hogy csupa vergődésből, kinlódásból s ide-oda való menekülésből: a lelkiismeretnek ébren és álomban való furdalásából három felvonást megtölteni nem lehet. Ezért igyekszik tovább szólni a szerelmi fonalat, melyet a lelkiismeret ádáz munkája kerek husz esztendeig megszakít.

Cilla ekkor már csendes örült, aki Ábelnek repkénynyel befutott sirján mélan álmodozik, lírai ömlengéssel teljes szerelmét beteges lélekkel újra meg újra átéli. Ádám világtalan agg. Háda megjelenik szüleinél, bocsánatot kér Kain számára, aki nem szeret senkit, nem ismeri hét gyermekét sem, csak szenved... szenved. A költő mondja s mi elhisszük. Anélkül azonban, hogy valami erősen érdeklődnék a gyermekét, az érette dolgozó hitvest nem szerető Kain iránt, Ádám nem vonja vissza átkát, de a gyermekeket ez alól az átok alól feloldja.

Mi ezzel körülbelül meg is elégednénk, mert hogy Kain, a testvérgyilkos, kit a lelkiismeret husz esztendeig mardos, tég — ujólag a szerelmes Kainná változzék át — ez kellemetlenül lepne meg. Pedig így történik s ez a darab szerkezetének legsarkalatosabb hibája.

A férfias lelkű Háda megviszi az anya csókját Kainnak s ösztökéli munkára és szeretetre. Az tagadja, hogy Cilla meghalt. Kain átváltozik. Szeretettel öleli kebelére hitvesét, gyermekeit láttára: apává válik érzelmében. Helyes-e vagy nem, az mellékes, a színen úgy látiuk s kénytelen-kelletlen elfogadjuk. Amde egyik fia: *Hanokh* véletlenül találkozik Cillával. Anyjának elmeséli, aki esküre készíti, hogy nem fog róla senkinek szólni, legkevésbé pedig apjának. Kain ezt a titkot kiveszi fiából s a régi szerelem háttérbe szorítja a mardosó lelkiismeretet s Kain megint a régi — husz esztendei kimondhatatlan szenvedés után. Elképzelhető-e? Nem. De menjünk tovább. Kain találkozik Ábel sirjánál Cillával. Megint beszélgetnek. Jön Háda a gyermekeivel, szemrehányásokkal tetézi Kaint, aki ott az Ábel sirján meghal.

Ez a darab meséje.

E vázlatos képből is kitűnik, hogy a bűnös szenvedély áldozatát igyekezett a szerző *Kain-*

kérdi Lásznayné Olgától, aki a pamlag sarkába húzódva elgondolkozik.

— Érdekel, de nem sokat értek hozzá.

— Ó édesem, ennél teljesebb gyönyör nincs a világon. Nem láttad még Bozzait, mint urlovast.

— De kérem — veti közbe Bozzai, s lopva reá tekint Darvasnéra, aki e pillantást felfogja s aztán lesüti a szemét.

— Csak félre minden álszerénységgel! En egészen természetesnek találok, hogy a rómaiak vagy kik is voltak, a versenyben győztes lovasoknak szobrokat emeltek.

— Ma a lovagnak szoktak szobrot csinálni, no meg a költőknek — a barátai — jegyzi meg egy valóságos kamarás, aki a huszároknál a főhadnagyságig vitte, egyébutt pedig még addig se.

Lásznayné hirtelen a legújabb skandalózus operett-ujdonságra csap át, Bozzai pedig közelebb húzza székét Olgához, s halkán mondja:

— Holnapután kezdődnek a próbák. Minden szereplő meg van, csak még maga... a legfőbb...

— Hízogó!

— Nekem a legfőbb — még magától nem kapunk biztos választ.

— Igazán megbántam, hogy félig-meddig is belementem s nem tudom...

— Pedig az egész hecc csak azért érdekel, sőt csak azért vettem felszínre, hogy maga ott legyen... hogy magával találkozhassam. Mit törődöm én a tüzkárosult paraszttal...

Olga mohón szívja be e hangokat. Mindenik egy-egy rejtett, szenvedélyes vallomás.

— Nem szép magától, hogy így beszél — jegyzi meg hátradölvé és keztyűje gombjával babrálva... En félek...

— Kitél? Mitől fél? Nincs a tarsaságban senki, aki szebb, hódítóbb alak volna, aki...

— Csak kapacitálja, édes Bozzai — biztatja Lásznayné — aki egy-két szót kikapott a félhalk beszélgetésből.

— Nehéz dolog lesz — viszonzá Bozzai mosolyogva.

— Önnek minden szokott sikerülni.

— Darvas — kezdi Olga akadozva, kipirult arccal.

— Ugyan, hagyja! Maga nem tartozhatik a harisnyát kötő polgáraszonyok közé, akiknek a tűzhely mellett a helyük. Királynénak, a szépség királynénak született... Elhatároztam, hogy ma biztos ígéretét kiesikarom... Tegye meg az én kedvemért!... Megteszi?...

Bozzai megfogta a nő kezét és megszorította. Erősen, melegen megszorította.

— Nem fogadok el meintséget!

Olgán sajtáságos félnétség vett erőt. Bozzai szava nem kérésnek, hanem parancsnak tetszett, pedig lágy és hízogó, édes és rábeszélő volt a hang. E pillanatban megfélekedett arról, hogy szalonban van, hol mások is nézik. Nem huzta vissza mindjárt a kezét suttogva szólott:

— Jól van... hát a maga kedvéért!

Valaki a zongorán pajkos keringőt játszott. A hangok, mintha lepkék lettek volna a napsugaras réten, hímálózva röpködtek egyik virágról a másikra... A tavaszi nap bucsuzó sugarai ott veszteglettek még az ablakok nagy tükröablakain s Bozzai suttogó szavát nem hallotta más, csak Darvasné:

— Nagyon boldoggá tett!...

Lásznayné Olga mellé ült s elhatározta, hogy együtt mennek a versenyekre.

— Föltéve, ha Darvas nem megy veled! — tevő hozzá.

— Neki a kerületébe kell holnap leutaznia. Különbem sem szereti az ilyen nagyuri passziót...

— Ah! Így nevezi?...

— Így.

— Érthető. Baj neki, hogy egészen modern ember a nagy tudása és tehetsége mellett sem tud lenni. Vagy inkább nem akar... Eszerint üdvözölhetek, mint leendő Mária Teréziát, édesem?...

— A nagyságos asszony, — mondá Bozzai — közre fog működni.

— Egy némelyeknek titkos keserűségére... vágott közbe Lásznayné.

— Amivel azonban mi nem törődünk.

Olga Lásznayné elbucszva haza indult. Bozzai öt nyomon kísérte, a lépcsőházban egy pillanatra megállottak.

— Holnap találkozunk-e? — kérde Bozzai halkán... A Stefánia-uton... a korzón... ahol maga parancsolja.

— Még nem tudom... felelte Olga.

— Megírja?... ostromolta Bozzai.

Olga nem mert reá nézni, egy ideig hallgatott...

— Meg fogja írni!... Meg fogja! — válaszolt önmagának és Olga bölintott a fejével.

A kapu alatt egy ember állott. Ugy látszik, várt valakire.

Olga futólag ránézett és — megismerte Demetert...

A szíve hevesen kezdett dobogni... Megállott... hidegen kezét nyújtotta Bozzainak:

— Jó estét! — mondá s mosolyogva szólította meg Demetert:

— Te vagy!... Igazán érdekes!... Kire vársz?

(Folyt. következik.)

ban feltüntetni. Mesét szőtt hozzá, melyet szerencsésnek a legjobb akarat mellett sem mondhatunk. A testvérgyilkos Kain bűnhődése helyes, de a bűnhődés s a hűséges hitves megváltó szeretete által mintegy megtisztult Kain újabb szerelmi fellobbanása: egyszerűen bántó. A heves gerjedelem tragikai vétségét értjük, a lelkiismeret által furdalt Kainnak, a hét gyermekes apának, újabb szerelmi kirohanását nem. A szerző maga sem tudta, hogy mit csináljon hőseivel. Avagy kettős cél lebegett zeme előtt: a bűnhődő s újabban vétkező ember típusának megrajzolása kecsgettette? Ezért bontotta meg a drámai egységet, ezért kockáztatta azt a részvétet, melyet Kain iránt egy ideig éreztünk?... Bármiként tervezte is: nem sikerült. Az ilyen fajta költői művekben magas szempontokat, vagy általános eszméket szoktunk keresni. Mély bölcsészet, erős költői lélek, megkapó igazságok, a gondolatnak fennen való szárnyalása kell s nem csupán lírai csapongás. Van ebből az utóbbiból elég, sőt sok is, de ez a lírai hév nagyon taposott nyomokon halad, az érzélgősségnek a határáig jut. Rengeteg benne a párbeszéd, az affekció, avagy csak a színészek és színésznők szerelmen pathosza — nem ritkán álpathosza — tűntette fel így?

Néhol meleg áradott ki a versekből, másutt meglehetősen éreztette a lírai közhelyek ismert képeit, hasonlatait. Így aztán ebből a drámai költeményből kimaradt az erő. Ezt nem pótolhatja kitörés, köny, virágfüzér, díszlet; nem pótolhatja semmi a világon.

Dicsérjük Verő Györgynek a nemes törekvését. Ma ritkaságszámba megy, hogy valaki ilyen hurokat pengessen s még az akaratot is méltányoljunk kell.

A színészek erős buzgalommal játszottak. *Márkusnak* (Cilla) volt néhány szép jelenete. *Heggyessy Mari* (Háda) sehogysen tud versben írt sorokat elmondani, akaratlanul is belesodródik a rhythmusba. Sok hévvel áradozott az átok *Szacsavay* (Ádám) ajkairól. A címszerepet *Gál*-nak osztották ki. Nem tették helyesen. Ez a szép tehetségű színész nem ilyen szerepre való. Nem győzi az orgánuma. Ezért tévedt bele mindjárt az első felvonásban a színpallosogató kiáltozásba. Igen jó volt, midőn kínos álmából felriad és győtrődik.

A közönség nagyon vegyes érzelmekkel fogadta a darabot. Az első felvonás után négyszer hívták a lámpások elé a szerzőt, a többi felvonások után lagymatag volt a taps. Inkább a színészeknek szólt.

Gamma.

* **Színházi hírek.** *Fedák Sári*, néhány napi betegség után tegnap újra játszott a *Fifi* operetben. A közönség, mely zsúfolásig megtöltte a színházat, sokat tapsolta. — A *Vígyszínházban* a jövő héten az államrendőrségi segítő egyesület javára jótékony célú előadás lesz. *Kuruc Főja Dávidot* adják elő s az előadás keretében *Burián Károly* s *Krommer Teréz* is fel fognak lépni. — *Mis Duncan*, a híres kaliforniai táncosnő április 15-től kezdve az *Uránidában* fog vendégszerepelni öt vagy hat estén. — *Pálmay Ilka* még a hó folyamán vendégszerepelni fog a *Népszínházban*. Egy bécsi operetben lép fel. — Az *Operaházban* ma este a *Nürnbergi mesterdalnokok* kerül színpadra. *Burián* és *Gréber* éneklék a több szerepeket.

* **«Bokréta.»** Költemények. Írták: *Baja Mihály*, *Gulyás József*, *Gyökössy Endre*, *Madai Gyula*, *Oláh Gábor*. Nyomatták Debrecenben. Ára 2 korona.

Kissé szokatlan és különös dolog, hogy öt fiatal ember kezét fog épen a Parnassusra vezető úton! A baráti összetartásnak őszinte jele ez a kis könyv; nem éppen célszerű, mert ha talán egy-egy kiváló tehetség lappangana az öt szerző közt: kiválóságát elhalványítaná a gyengébbek gyöngeségei, fogyatkozásait pedig csak nagyobbítaná amazok, Sokféle, tarka-barka virágból áll ez a bokréta; nyiladozó vagy még csak bimbóban levő, vadvirágok és nem vadvirágok, szerényebbek és ékesebbek, egymás mellett. *Baja Mihály* dalai nyitják meg a kötetet. Egyszerűen, keresetlenül dalol. Nótázó kedvével sok mindent megénekel s valami jóleső érzés árad felénk soraiból. Mintha Szabolcskánál járt volna iskolába. Versszakai dallamosan pendülnek; jóízű dévajság, édes-bus kesergés, magyaros sirva-vigadás kapja meg a szívünket, mikor szavát halljuk. Néha semmitmondóvá lesz; verselési képessége itt-ott fogyatékos. Egy pár csinos nótája van («Hortobágyi esti szellő», «Korcsmárosné ánya», «Tul a Tiszán», «Betyárosan»). Egyik leg-

szébb verse a «Két ajándék». *Gulyás József* szomorú hurokat peng; maga megmondja, hogy minden nótája önkénytelenül busnak születik. Ifjú lelkének magasba törését nem egyszer cikornyásan festi. Költői világa különben nem nagyon messzeterjedő. «Virág-énekek» cím alá foglalt kilenc szerelmi dalában van őszinteség. A harmadik: *Gyökössy Endre*. Költeményeiben kevés a költészet, bár itt-ott gondolatai vannak. De se nem lírai, se nem elbeszélő tehetség; egyénisége nagyon gyengén tükröződik vissza verseiből. Száraz a hangja. Tűrhető verse «Kossuth katonája». Szerelmi dalai a leggyengébbek az egész kötetben. — *Madai Gyula* szemlélődik és elmélkedik a látottakon, hallottakon. Mindent jellemzetesen szeretne kifejezni s ezért hajhásza a mennél különösebb kitételeket. Sorai éppen a keresett szavaknál fogva döcögők. — Legtöbb tehetség *Oláh Gábor*ban van. Mindenek előtt erős magyar lélek szól hozzánk verseiből. Egyenes, nyílt, szókimondó. Arany János iskolájának a hatását érezteti. A régi magyar egyszerűséget hirdeti szaurikus költeményeiben. (*Bernáth Gáspár levele ücscséhez*, *A magyar tánc*). Elmélkedik is, de meglátszik még a fiatal elme ezekben az elmélkedésekben. Az elbeszélő műfaj lesz igazi tere. Csinos kis részlet egy nagyobb elbeszélő művéből «Domján és Piroksa». Verselési technikája igen szép. Még forania, tisztulnia kell, de hiszszük, hogy belőle idővel lesz valami.

* A mennyei birodalom története. Írta dr. *Lóczy Lajos*. Kína mindig érdekelte a művelt nyugatot; de különösen érdekli mostanában. Aktuális munka tehát *Lóczy Lajos*nak most megjelent nagy műve: A mennyei birodalom története, amelyet a tudós szerző a Magyar Földrajzi Társaság megbízásából írt meg. A szerző, aki hosszabb időt töltött Kínában, az újabb szakirodalmat is teljes mértékben felhasználta s az érdekes könyvet tudományos alapossgal, de azért érdekessítő, népszerű modorban írta meg. A könyvet 58 kép és 7 történeti térkép díszíti. *Lóczy Lajos* könyve második kötete a Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára c mű hézagpótló vállalatnak, amelyet dr. *Lóczy Lajos* szerkeszt és a Lampel-Wodianer léle udv. könyvkereskedés ad ki. Ez a vállalat, mint címe is mutatja, a Magyar Földrajzi Társaság aegise alatt jelenik meg s célja az, hogy érdekes eredeti és külföldi utalások, valamint egyéb érdekes művek keretében népszerűsítse a földrazi ismereteket s közvetítse idegen országok és népek ismeretét. A vállalat első kötete csak nemrég jelent meg: *Hedin Sven: Az Ázsia svotogyan keresztül* című híres utalását közölvén dr. *Thüring Gusztáv* átdolgozásában. Az egyes kötetek külön is kaphatók díszes, cinképes kötésben. *Hedin Sven* könyvének ára 6 korona. *Lóczy* könyve 7 korona. A könyvtárból évente 3 kötet jelenik meg s a gyűjtemény első sorozata, 12 kötet, egyszerre is megrendelhető részletfizetésre a kiadócégnél. A 12 kötet ára tűzve 60 korona, kötve 72 korona.

* **Magyar gazdák szemléje.** A Magyar Gazdaszövetség folyóiratának (szerkesztő *Bernát István*) márciusi füzeté a következő tartalommal jelent meg: A kishirtok hitele (*Bernát István*). Vaskapu (—th.). A cukorkérdés és megoldása (*Holek Samu*). A fogyasztók szervezkedésének szociálpolitikai jelentősége (*Páris Frigyes*). Szövetkezeti biztosítás. Szpekulatív és kooperatív világ (Földes Béla). Modern Hollandia. Társadalmi krónika (Maszk) Külön étek: Egy igazi takarékpénztár. — Rabszolga-munka. — A gabonahatáridőzlet Ausztriában. — Bevándorlás Anliába. — Oroszország a szövetkezetekért. — Az orosz gabona értékesítése. Krónika. A nagy gonddal szerkesztett *Szemle* ára egy évre 12 korona, egyes szám 1 korona 20 fillér.

* A betörők. A Singer-Wolfner kiadásában megjelent «Színes Könyvek» legújabb kötete *Szikranok*, az elmélet magyar íróknak «A betörők» cím alatt összefoglalt novelláit tartalmazza. A kötet ára 3 korona. Részletes ismeretelésére még visszatérünk.

* **Olcsó Mikszáth** A Magyar Könyvtár most megjelent márciusi sorozata folytatja *Radó Antal* szerkesztette kiváló gyűjtemény olcsó Mikszáth kiadását. A jó palócok és Szent Péter esernyője után most a tót atyafiak jelentek meg, amely méltó párja a jó palócoknak. A tizenegy éves könyv a Magyar Könyvtár 277-278. száma s ára 60 fillér. — Van a márciusi sorozatnak még egy értékes száma, *Benito Pérez Galdos*-nak, a nagy spanyol írónak *Elektra* című színműve (233-234.). A rendkívüli drámai erővel megírt darab azokat ostromozza, akik olyan nőket is kolostorba kényszerítenek, akik semmi hivatást nem éreznek magukban rá. A minden tekintetben hű és kiváló fordítást *Radó Antal* készítette. A Magyar Könyvtár egyes száma 30 fillér. A gyűjtemény egyes füzetei, valamint a teljes gyűjtemény részletfizetésre is megrendelhető a Lampel-Wodianer-féle udvari könyvkereskedésben, *Andrássy-ut 21. sz.*

* **Carmela.** Beszélyek és Vázlatok. I. Irta *Dóczy Lajos*. Második kiadás. *Dóczy Lajos* munkáinak első végleges kiadásából most jelent meg a *Csók*, a *Széchy Mária* és a *Faust* fordítás után a gyűjtemény negyedik kötete, amely *Dóczy* három elbeszélését tartalmazza, a *Carmelát*, ezt a drámai eleven-séggel megírt kis regényt, a *Kis Murányvár-t*, *Dóczy* első nyomtatott munkáját és a *Pensum*-ot, a modern veristikus iránynak találó szatirját. Munkái végleges kiadása tíz kötetből fog állani. Minden egyes kötet díszes amatőr kiadásban jelenik meg. A tíz kötet ára díszkötésben 70 korona. Az egyes kötetek külön is kaphatók. A most megjelent *Carmela* ára tűzve 4 korona, pompás díszkötésben 7 korona. Kiadta a Lampel-Wodianer-féle udvari könyvkereskedés.

* **A rabság világából.** Csinos kis kötetkésben bocsátotta közre *Király Péter*, debreceni újságíró és ügyvéd azokat a verseket, melyet a szegedi állami fogházban írogatott. Egy hírlapi cikk juttatta ide, melyet az ügyészség a király személyére nézve sértőnek talált. A fiatal költő a rabság keserveit muzsájával társalkodva enyhítette. Innen a kötet címe. Van köztük egynéhány igazán megható; az igaz érzés teszi azzá, a formaügyesség, a poétai készség kevésbé. Az öt felolvasás, melyre a kötet fel van osztva, mintegy epikai keretet kölcsönöz szerkezetének s jelzi a szerző rabságának egyes okait. Szerelmen, csalódás, hazafias lelkesedés, moralizálás a tárgyai. A kötetet Szegeden nyomtatták. Ára tűzve 4 korona.

Egy nagy magyar zeneköltő emléke.

(Bánffy György báró.)

Innen-onnan már két évtizede volt március 30-án, hogy Bécsben kínos szenvedés után meghalt *Bánffy György báró*, egy a legnagyobbak közül, kiknek dalait a magyar nép énekel széles ez országban.

A «Kék netelejes» költőjének neve e rövid idő alatt szinte feledésbe ment s a mai nemzedék alig emlékszik az országszerte ünnepelt, lángeszű mágnásra.

A női szív örök szeretete, a hitvesi lélek csodás megnyilatkozása kelti fel e nevet újra a sir éjlelőből.

Ozvegye, *Bethlen Margit* grófnő, férje zenekölteményeit összegyűjtötte s egy tizenöt füzetet magában foglaló hatalmas kötetben kiadta. A fehér bőrkötésű kötetet a *Bánffy* címer díszíti.

A finom, érzékeny lelkű grófnő nem adta vásárra a gyűjteményt, mintha félt volna, hogy a hangulatot megzavarja a vásári zaj. Ismerőseinek s az érdeklődőknek küldte csak el.

A gyűjteményt lapozva, ámulva látjuk, hogy e dalai közül mennyi ment át már annyira a nép szívébe, hogy szinte csodálkozunk, hogy nem a nép ajakán született.

Kék netelejes virágozik a tó partján — mellett ott jönnek sorba Nem akar az ökor csorda legelni — Fáradt vagyok, teher nekem az élet, — Nem mondom meg, mi voltam én, Míg te nem voltál az enyém — ismert s országszerte híres dalok.

De a gyűjtemény tulnyomó részét enyhébb zenedarabok töltik ki. A báró két operettje mellett számtalan táncdarab, egy teljesen kész balett előjáték s egy csoport műdal teszik a kötet tartalmát.

Milyen lírai gazdagsága a zenének, mennyi hangulat az egyes szerzeményekben — melyek nagy része ismeretlen volt eddig még a zenevilág előtt is!

S most, hogy napfényre került e kincs, azt írják nagy zenekritikusok, hogy *Bánffy báró* a külföld konzervatóriumaiban tanulta a zeneköltést!

Kicsiny tévedés!

A Szilágyság népének ajakán tanulta ismerni a népdal ritmusát, a híres debreceni cigányoktól tanulta a magyar zenét — s a bécsi és londoni báltermek zenéje lopódzott fülébe, mikor bűvös-bájós melodiájú valcereket teremtett.

Korának egyik legjobb lovasa, a londoni báltermek híres táncosa, Erdély ünnepelt gavallérja, boldog házasságának alig negyedik évében gyógyíthatatlan betegséget kapott s bécsi orvosok hiába tettek meg minden lehetőséget, a zseniális mágnás, kit zongorajátéka után maga Liszt megölelt, alig harminchat éves korában meghalt.

S hogy most már műveiben örökké él s hogy műveiben feltámadott, azt a család, a hitvesi szív örök melege tette.

—mó.

Kávé

1 és fél kiló vételnél, mely több fajta is lehet, elvámolva és bérmentve utánvétellel küld

1 kiló háztartási kávé	frt	1:15	1:20	1:30
1 kiló Cuba kiv. finom kávé	"	1:40	1:60	2:—
1 kiló Mocca-kávé	"	1:40	1:60	2:—
1 kiló Arany Jáva	"	1:40	1:60	2:—
1 kiló igen finom pörkölt kávé	"	1:30	1:60	2:—

Eisele-kávéraktár
BUDAPEST,

Nefelejts-utca 8-ik szám alatt.

Íróasztalok, Könyvszekrények

mindenféle kivitelben és formában
legolcsóbb áron kaphatók

Dudik Jánosnál
BUDAPEST,

VII. kerület, Rózsa-utca 34. sz. alatt.

Árjegyzékek 60 fillér beküldése ellenében küldetnek.

Mindenkinek ijesztője a szürke haj.

Számos szer less a szürke haj elpálástól, hatástalanul elhasználva. Sok kísérlet után végre sikerült **Huszár-féle**

Hajregenerator-ában

egy hatásos szeret találni, melylyel megszüntül a haj és szakáll a volt hajszín, barna, fekete vagy szürkén visszanyerhető anélkül, hogy a fej bőr és fehérméreg bepiszkolódna. 1 kis üveg 2 kor, nagy üveg 4 kor. 50 fillér.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszerésznél Király-utca 12 sz., Dr. Egger Nádor-gyógytárában, Váci-kerület 17. sz.

Szabadalmazott

Sport-fénymáz.

Minden lehetsé színű fénymáz, mint pl. sárga, barna, bordeaux, vörös és legfinomabb fajta fekete fénymáz gyártók. Színes fénymázaim használatánál ugyanazon eljárás szükséges, mint a fekete fénymáznál, a dobozba egy csöp viz öntendő, kis tiszta kefével a cipő bekenendő és egy másik tiszta kefével kifényesítendő. Ennek megtörténte után a cipők ujjának megfedelemek. Világos fénymázaim nyers bőrkénnél is használhatóak és pedig mindig csak ugyanazon eljárás, mint a fekete fénymáznál.

LUSTIG MIKSA

sport-fénymáz minden estében.

Gyár és raktár: Gyár-utca 43.

A bécsi 1894. évi nemzetközi élelmezési és hadsereg-ellátási kiállításon kintüntetve.

ERDŐVIDÉK GYÖNGYE

BAROSS-FORRÁS

a Székelyföld legszénsavdusabb savanyuvize.

SZILÁGYI ENDRE, Baross-forrás tulajdonos,

Bibarcfalván,

u. p. Baróth (Erdély), vas. áll. Ágostonfalva.

FIOK-RAKTÁRAK:

Kolozsvár, Brassó, Maros-Vásárhely, Székely-Udvarhely, Székely-Keresztúr stb.

A «Baross-forrás» vize gazdag szénsavas magnésium-, natrium- és konyhasótartalmánál fogva a tüdő, vesék, gyomor- és hólyag hurutos bántalmainál, vastartalmánál fogva verszegénysegnél és az abból származó női bajoknál kitűnő eredményt ért el. Végül ezen savanyúvíz szén-avas natrium- és calcium- tökélet pedig rendkívül sok szabad szén-sav- és nem túlsok vastartalmánál igen kellemes és üdítő élvezeti italt nyújt; mert míg a Gresshübli 1205, a Mohai 1225, a Krondorfi 73-39 kubikcentiméter térfogat szabad szénsavval bír, addig a «Baross-forrás» 1335 kubikcm. szabad szénsavval bír, mint azt dr. Hankó tanár elemzése bizonyítja. A víz gazdagsága naponta 10 800 liter.

Dr. Bécsi Gédeon, a v. kórház igazg., Ferenz József-rend lovagja.

A fenti nyilatkozatot magunkévá tesszük: dr. Stepper V. s. k., v. orvos tb. főorv., dr. Löwenbach I. s. k., városi tb. főorv., dr. Böhm M. s. k., az összes gyógy. tud., dr. Brann S. s. k., városi kórház-orvos, dr. Michael K. s. k., v. tb. főorv., dr. Neubauer M. s. k., megyei közp. orvos, dr. Hochmann H. Budapesten.

Hogy mindenki könnyen hozzá juthasson ezen valóságos Isten áldásának élvezetéhez, szorgalmat utmutatón az itti következő:

ÁR JEGYZÉK

a «Baross-forrás» gyógyvizeiről. (Általános feltételek.) 1 láda, 25 üveg, 2 literes, súlya 90 kgr., ára 9 korona, 1 láda, 50 üveg, 1 literes, súlya 95 kgr., ára 12 korona, 1 láda, 25 üveg, 1 literes, súlya 15 kgr., 6 korona, 1 láda, 0 üveg, 1/2 literes, súlya 55 kgr., 9 korona. Francó láda, üveg és csomagolás francó, állomás Ágostonfalván. Fel és egész kocsiakománynál a literes ládából 40 fillér, a fél literes ládából 20 fillér, a két literes ládák arából pedig 10 fillér engedély. Vissza veszek üres üvegeket francó állomás Ágostonfalván. 1 láda, 25 üveg, 2 literes üres üvegeket 4 korona, 1 láda, 50 üveg, 1 literes üres üvegeket 6 korona, 1 láda, 50 üveg, 1/2 literes üres üvegeket 4 korona. Idegen kutaktól származó üres üvegeket semmi áron nem fogadok el. Hogy a «Baross-forrás» vizeinek kitűnő hatásáról és azoknak kellemes ízéről mindenki meggyőződjön: a fentiekben ajánlok egy próbálást megrendelni.

POLGÁR SÁNDOR

magy. kir. szabad. nyert orvosi mű- és kötszerész

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Ajánlja dusan folszerelt raktárát saját gyártmányu orvosi, sebesül és betegpolási tárgyakra.

Saját találmányu m. kir. szabadalmazott Polgár-féle

sérvkötő,

haskötő, görcsor elleni gummi-harisnya, orthopedia-készülékek, mullabak, és kezek, összes kötszerek, irrigator-kezelők, mentő-szekrények, stb.

Valódi francia különlegességűek (Bismarck, Forst és női orszerek) F. Bergstrand filz páriál gyárától. Rozsletes kopos árjegyzék ingyen és bérmentve.

Utazás ellen védve 1892. sz. s. Fenti címre ügyelni tessék.

SZENZÁCIÓS

Még eddig nem létezett nagyon olcsó árak. Vidékre szétküldés naponta.

Elvünk: Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás a legolcsóbb árakban.

Uri divat.	Női divat.
1 lucat kitűnő gallér minden alakban 1.25, 1.45	Selyem fátol minden színben —.15
1 pár kézleő 18	Puhabőrű remek női bőrkeztűk —.69
Remek uri ingek sima mellel 95, 1.12, 1.27, 1.46	Tartós női vászoning —.45
« « « redős mellel —.98, 1.18, 1.82, 1.48	Tartós női vászoning díszes betéttel —.64
« « « fehér batiszt mellel 1.15, 1.35, 1.50	Bőrvászon női ing kézihimzéssel 88, 95
« « « színes batiszt mellel —.98, 1.18, 1.37	R. R. schiffon női ingek pazar díszszel —.98, 1.12
Uri síf. óriási hálóing díszes —.99, 1.86	Rumburgi vászon ingek kézihimzés be-téttel 1.32, 1.43
Tartós köpper alsónadrág —.47, —.55	Színes női ing —.55
« « « himzett —.65, —.78	Schiffon női hálókötös díszes —.72, 1.32, 1.68
Gyönyörű selyem-csokornyakkendő 27, 85, 45	Schiffon női nadrág —.88, 1.10
Gyönyörű selyem önkötő nyakkendő 25, 32, 39, 45	Remek sehiffon női szoknya —.99, 1.32, 1.68
Fegyházkötésű zockin párja —.17, —.22	Diszes goth szoknya 1.78, 1.95
Kötött cérna zockin fekete vagy színes —.22, —.27	« « « selyem himzéssel 2.62, 2.89
Uri bőrkeztű remek minőség párja 85	Barchet női blousok 69, 78
Tartós uri esőernyő —.85, —.98	Flanell divat-blousok 85, 98, 1.15
Remek uri selyem esőernyő 1.69, 1.85	Csíkos flanell téli női nadrág —.68

Div. női flórharisnya csíkos v. schottisch 42, 48	7 drb lepedőre lenvászon egyszélben 6.95, 7.30
Remek fűzők 47, 62, 83	6 drb damaszt-törülköző 98, 1.36
Divatos halcsont fűzők 1.25, 1.48, 1.65	1 « frottir törülköző 25, 47
Fűzővédő minden színben 18	6 « óriási vászon pohártörölő 53, 69
Divatos szallagóvek —.25, —.35	6 « flanell portörölő 48
Női tartós ernyők 1.12, 1.32	6 szem. feh. dam. teríték 1.98, 2.38, 2.85
Selyem női ernyők 1.68, 1.83	6 « kávé teríték 1.15, 1.85

Vászonárak.
Teljes vég Bőrvászon 2.98, 3.45
« « Creas-vászon minden célra alkalmas 3.68, 3.95
« « Herkulesvászon uri alsónadrágra 3.92, 4.35
« « Bőrvászon női ingekre 3.72, 4.47
« « Tartós házi vászon 4.80
« « Irlandi vászon vékonyszálú 5.40
« « Brocat damaszt ágyneműre 6.65
« « Kitűnő schiffon 3.69, 3.98, 4.72
« « Rem. kanavászon ágyneműre 3.78, 4.18
7 drb lepedőre vászon egyszélben 5.98, 6.21

Trikó-árak.
Uri meleg trikó ing 47, 58, 79
« « « « gyapju 95, 1.12
« « « « nadrág 63, 78, 82
« « « « gyapju 90, 1.22
Női « « « ing 65, 78, 82
« « « « gyapju 59, 95, 1.19
« « « « nadrág 65, 77
« « « « gyapju 92, 1.12

stb. stb. itt fel nem sorolt árucikkelt legnagyobb választékban és legolcsóbban

SCHRANK és BLAU vászon- és női divatáruháza

VI. ker., Nagymező-utca 8. szám.

BUDAPEST.

(Teréztemplommal szemben.)

Első magyar általános biztosító-társaság Budapest.

I. Tűz-, szállítvány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet.

Table with columns: KIADÁSOK (I. Tűzbiztosítás, II. Szállítványbiztosítás, III. Jégbiztosítás, IV. Betörésbiztosítás), Negyvennyolcadik évi zárszámula 1901 január 1-től december 31-ig, BEVÉTELEK (I. Tűzbiztosítás, II. Szállítványbiztosítás, III. Jégbiztosítás, IV. Betörésbiztosítás, V. Egyéb bevételek).

VAGYON. Mérlegszámula 1901 december 31-én.

Table with columns: Elhelyezett tőkepénzek, Részvényalapítók, Társasági tartalékok, Kifizetett díjak, etc.

II. Életbiztosítási üzlet.

Table with columns: KIADÁSOK (Törlesztett kötvények díja, Halálesetek után kifizetett kárösszeg, etc.), BEVÉTELEK (A múlt évből áthozott díjtartalék, Befolyt díjak, etc.), VAGYON (Értékpapírok, Díjtartalék, Biztosági alap, etc.).

Table with columns: Értékpapírok (Magyar kir. 4%-os koronajáradék, etc.), Díjtartalék (Levonva a viszontbiztosítási díjtartalékot, etc.), Biztosági alap (Kiházasítási tőkek nyeresége, etc.).

Budapest, 1901 december hó 31-én. - Kéziratos könyvvizsgáló: Gergely Tótor, a központi könyvezés főnöke. - Az igazgatóság: Báránykői Frigyes, Jenei Lajos, László Zsigmond, Ormódy Vilmos, gróf Zichy Nándor, Szende Károly, aligazgató. - A fenti zárszámlát és mérleget megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültknek és azok egyes tételeit a fenti segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találjuk. - Budapest, 1902 március hó 21-én. - A felülvizsgáló: Berzevich Albert, Burchard-Béla György Konrad, Hajós József, Németh István, báró Rodoványi Géza.